

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 98 - 22 ŞUBAT 1977

5 TL.

BELGELERİ AÇIKLIYORUZ
NEZİH DURAL 2 MİLYON
VERGİ KAÇIRDI

MSP
CHP MHP DP
AP

VERGİLER
ve **PARTİLER!**

ODTÜ Müttevelli Heyeti, yetkilerinin bir bölümünü iptal eden Anayasa Mahkemesi kararının yürürlüğe girmesinden bir kaç gün önce, deyim yerindeyse, son numarasını yaptı ve ünlü Prof. Hasan Tan'ı rektör atayarak ODTÜ'yi yeni ve derin bir bunalımın içine itti. Bu atama karar ODTÜ içinde ve dışında çok geniş tepkiler yarattı. Güncel bunalımın boyutlarını daha iyi anlayabilmek için ODTÜ'nün yönetim sistemine bakmak gerekiyor.

ODTÜ ÜZERİNDE DEMOKLESİN KILICI

Özel bir yasa ile kurulmuş olan ODTÜ'nün en yüksek karar organı dokuz kişiden oluşan Müttevelli Heyetidir. Bu karar doğrudan doğruya siyasal iktidar tarafından atandığı için ODTÜ üzerinde sallanan bir Demokles'in kılıcı niteliği taşır. Rektör'den bölümbaşkanlarına kadar tüm üniversite yöneticileri müttevelli Heyeti tarafından atandığı gibi öğretim üyelerinin atama ve terfileri de bu karar tarafından yapılır. Siyasal iktidardan terfilerinin bu denli etkili olduğu bir üniversitenin ise özerk olamayacağı son derece açıktır. Uzun yıllardan beri çeşitli boyutlara ulaşan bunalımlar içinde bocalayan ODTÜ'nün sorunlarının ardında yatan neden işte bu anti-demokratik yönetim sistemidir. Bu gerçek bir çok kez yadsınamayacak bir biçimde kantlanmıştır.

SAYFIYELERDE ALINAN KARAR

Şimdiki bunalımın başlangıç noktası son rektör Prof. İlgaz Ayanak'ın Müttevelli Heyeti tarafından görevden alınmasıdır. Sart sendika ağalarının şeriatçı Prof.lara, halkın sağlığına ticaret yolu yapan doktorlara, her devrin gözdesi müteahhitlere uzanan bir yapı gösteren şimdiki Müttevelli Heyeti genel olarak MHP-MSP çizgisinin ağırlıkta olduğu bir bileşimdir. ODTÜ'ye karşı duyduğu içten sevgi ve demokratik tutumu nedeniyle işçi, öğrenci ve öğretim üyelerinin güvenini kazanan Prof. Ayanak, Müttevelli Heyeti'nin üniversitede bunalım çıkarmayı amaçladığı apaçık belli olan bir kararıyla, ve üniversite tarihinde ilk kez görülen bir biçimde, görevden alındığı zaman ODTÜ, işçisiyle, öğrencisiyle, öğretim üyesiyle ayağa kalktı. Çeşitli öğrenci forumlarında, yetkili sendikada Sosyal-İş bildirilerinde ve farklı genel kurullarında; bu kastılı uygulamaya şiddetle kinandı. İşe başlatılan aylar olduğu halde Müttevelli Heyeti tarafından atanması yapılmadığı için maas almayan veya terfileri onaylanmayan birçok öğretim üyesinin olduğu, Sosyal-İş'in toplu sözleşme çarğınma hâlâ bir cevap vermediği

TAN ODTÜ' DE REKTÖRLÜK YAPAMAZ

İçin hızla artan hayat pahalılığı karşısında işçilerin sefaletle itildiği ODTÜ' de Müttevelli Heyeti küls oteller ve sayfiye yerlerinde yaptığı bir çok toplantının sonunda Prof. Ayanak'ı görevden aldığı açıklayınca özellikle üniversite toplumundan gelen tepki sert oldu. Öğretim üyelerini fakülte genel kurullarında oybirliği ile aldığı kararlarla müttevelli Heyeti'nin bu anti-demokratik kararın uzunluğuna irdelendi ve eleştirildi. Bundan sonra atanacak rektörün ODTÜ'nün demokratik olmaya en yakın organı olan Üniversite Konseyi'nin güvenoyunu almış bir kişi olması gerektiği belirtildi.

"BİZ ADAM ATAMAYACAK MIYIZ?"

Hemen bu sıralarda olan bir olaya ise yeni rektörün kim olabileceği konusunda küçük de olsa bir ipucu veriyordu. Siyasal akımların en sağından en soluna kadar hepsini denemiş ve şimdiki MC' de karar kılımsı olan kademeli Doçent Mukbil Özyörük, Müttevelli Heyeti'nin özel hukuk danışmanı olarak hazırladığı bir "mütalâa" da ODTÜ öğretim üyelerini akademik ve bilimsel özgürlüklerini ortadan kaldırdığını ve kısa bir süre önce terk edilmiş sözleşme sistemine geri dönmeyi önerdiği zaman "sahibinin sesi" nin kim olduğu ortaya çıktı. Öğretim üyelerinin tümü ve ODTÜ Öğretim Üyeleri Derneği, özel danışman Doçent Özyörük'ün "mütalâa"sını geriye dönüş olarak nitelendirdiler ve karşı olduklarını açıkladılar. ODTÜ Öğretim Üyeleri Derneği'nin İdare Hukuku konusunda yetkili olduğu bilinen bilim adamlarından aldığı görüşler de eski sisteme dönmünün kabul edilmezliğini açıkça ortaya koydu. Bu tepkiler karşısında Müttevelli Heyeti Reisi, Ankara Aydınlar Ocağı Başkanı, Dahiliye Mühendisi Prof. Dr. Ahmet Sonel "Ne yani, biz burada ideolojik nedenler yüzünden üniversiteden adam atamayacak mıyız?" dediği zaman sözleşme sistemine dönüş isteğinin ardındaki niyet de anlaşılmsı oldu. Siyasal görüşlerini beğenmedikleri öğretim üyelerini üniversiteden atmayı amaçlayan Müttevelli Heyeti'nin bu önerisini Üniversite Konseyi'nde destekleyen ve savunan tek üye Prof. Hasan Tan oldu. Aradan kısa bir süre geçince de Hasan Tan rektörlüğe atandı.

SÜNGÜ DESTEĞİNDE REKTÖRLÜK

Hasan Tan uzun yıllardan beri ODTÜ' de öğretim üyeliği yapmaktadır. Kendisi Eğitim Psikolojisi profesörüdür ama ne gariptir ki bir süre önce görev almak için başvurduğu Ege Üniversitesi, bilinmeyen nedenlerden dolayı, profesörülüğüne kabul etmemiştir. Hasan Tan MHP yanlısı olarak bilinir. Gelmiş geçmiş tüm ODTÜ rektörleri arasında şiddet kullanmaya en yakın kişi olduğu kanısı yaygındır. En küçük bir bahaneyi bile kullanan öğrencilere karşı jandarmayı kullanacağı izlenimini daha rektörlüğünün ilk günü vermiştir. Hasan Tan çok inatçı bir kişi olarak bilinir. Sosyal Bilimler Bölümü başkanı iken kan kusturduğu öğrencilerinin kendisini kinamak için duvarlara ve camlara yapıştırdıkları pulları, bütün işini gücünü bırakıp, elinde tornavida tek tek kazımaya inatlığının bir kanıtıdır. Hasan Tan ileri derecede hüsnü kuruntu sahibidir. Tüm fakültelerin genel kurulları oybirliğiyle rektörlüğüne şiddetle karşı çıktıkları ve kendisinin ancak bir tabur jandarmannın koruyuculuğu altında rektörlük makamına oturduğu gün ziyaretime gelen sırtı sıdıkta kişiye "Beni bu üniversitede çok severim" diyebilmesi hüsnü kuruntusunun en inandırıcı kanıtıdır.

Hasan Tan ODTÜ rektörlüğüne bir misyoner gelmiştir. Tıpkı Şaban Karataş'

in TRT genel müdürlüğüne atanması gibi. Hasan Tan, gene Şaban Karataş gibi, misyonla geldiği bu yerden gitmek için direnecektir, ama sonunda gidecektir. İlerici ve demokratik kamuoyu Hasan Tan'ın ODTÜ rektörlüğünden alınması için her çabayı gösterecektir. Ama asıl önemli görev ODTÜ işçilerine, öğrencilerine ve öğretim üyelerine düşmektedir. ODTÜ topluluğu tam bir birlik ve beraberlik içinde tüm yasal olanakları kullanarak sonuna dek direnmelidir. Hasan Tan bir yalnızlık çemberi içine alınmalıdır. Hasan Tan ile hiç bir biçimde işbirliği yapılmamalıdır. Hasan Tan'ın idari görev önerileri reddedilmelidir. Hasan Tan istifaya mecbur bırakılmalıdır.

GERÇEK ÇÖZÜM

Diğer taraftan hiç unutulmamalıdır ki sorun Hasan Tan'ın gitmesiyle çözümlenmiş olmayacaktır. Anti-demokratik Müttevelli Heyeti sistemi varolduğu sürece daha nice Hasan Tan'lar bulunabilir. Hasan Tan olayı kimsenin gözünü aslı hedef olan Müttevelli Heyeti'nden saptırmamalıdır. ODTÜ'nün özerklik ve demokratikleşme mücadelesi Müttevelli Heyeti heylası tüm olarak ortadan kalkıncaya, ODTÜ kendi yöneticileri kendisi seçme hakkını elde edinceye kadar, ODTÜ'deki mücadelenin sloganları "Hasan Tan İstifal!" ve "Müttevellisiz Özerk ODTÜ" olmalıdır.

ODTÜ İŞÇİLERİ, ÖĞRENCİLERİ VE ÖĞRETİM ÜYELERİ GÜÇ BİRLİĞİ YAPTI

ODTÜ'de 2 bin işçi adına toplu sözleşme yetkisini elinde bulunduran DISK'e bağlı Sosyal-İş Sendikası ile, Tüm Öğretim Üyeleri Derneği (TUMOD), ODTÜ Öğrenci Temsilciliği, ODTÜ'deki anti-demokratik girişimler karşısında güçbirliği yaparak ortak karar aldılar.

"Ne yani, biz burada ideolojik nedenler yüzünden üniversiteden adam atamayacak mıyız?" dediği zaman sözleşme sistemine dönüş isteğinin ardındaki niyet de anlaşılmsı oldu. Siyasal görüşlerini beğenmedikleri öğretim üyelerini üniversiteden atmayı amaçlayan Müttevelli Heyeti'nin bu önerisini Üniversite Konseyi'nde destekleyen ve savunan tek üye Prof. Hasan Tan oldu. Aradan kısa bir süre geçince de Hasan Tan rektörlüğe atandı.

1. ODTÜ'nün demokratikleşmesini engellemek, işçiler açısından toplu iş sözleşme yetkisini izlemeye hale getirmek, yani sendika ve üyeleri açısından en temel kazanımları bir hakkı ortadan kaldırmak; öğrenciler açısından kazanılan demokratik mevzileri yok etmek; öğretim üyeleri açısından da, uzun müddet cesim ve yonetime atılma, serbestçe bilimsel çalışma yapabilme gibi akademik, demokratik hakları ortadan kaldırmak üzere MC'nin uzantısı Müttevelli Heyet, kendince en uygun bir zamanda MHP eğitilmiş Hasan Tan'ı atayarak bu uygulamaya memur edilmesini gerçekleştirdi.

2. İşçiler ve onların derinlere örgütü Sosyal-İş olarak sendikal haklarını korumak, kullanmak ve bu doğrultuda mücadelete edebilmek öğrenciler olarak demokratik mevzileri kısıncıklıkla korumak ve yeni mevziler elde etmek, öğretim üyeleri olarak da iş güvencesi ve akademik özgürlükleri kısıncıklıkla korumak için her türlü demokratik olanakları sonuna kadar kullanılarak Hasan Tan'ın derhas' övenden düşürülmesi zorlanırdı.

Ancak, rektörün görevden düşürülmesi sorunun çözümünü işçiler yerleri değildir, alamaz. Ya, oysa Müttevelli Heyeti zaman geçirmeliden,

— İşçilerin, toplu iş sözleşmelerine başlayacağına,

— Öğrenci temsilciliğini resmen tanıyacağına,

— Öğretim üyelerinin özlük haklarına ilişkin Anayasa Mahkemesi kararına noktası noktasına uyacağına açıkça ilan etmek mecburiyetindedir.

3. Biz biliyoruz ki, işçi ve emekçi sınıflara tüm demokratik güçlerin haklarını gasbetmek için kurdukları MC ve onun ODTÜ'deki uzantısı Müttevelli Heyeti ile bu kazanımları haklarımızın kullanılmasına engel olmayı sonuna kadar çaba gösterecektir. Kararı, inarçlık mücadelesini, Müttevelli Heyetinin geriletmesini, giderek hesaplarının bozulmasını mutlaka sağlamaya yetecektir.

4. Kamuoyuna açıkça ilan ediyoruz:

— Sendika olarak toplu iş sözleşmesi görüşmelerine işveren oturultulmasına,

— Öğrenci temsilciliğinin resmen kabul edildiğinin açıklanmasına,

— Öğretim üyelerinin özlük işlerine ve akademik özerkliklerine yönelikten (hidit ve baskıların kaldırılmasına),

— Hasan Tan'ın rektörlük görevinden uzaklaştırılmasına ve en kısa zamanda tüm üniversite topluluğuna benimsenebilecek demokratik bir hişinin rektörlüğe seçilmesine kadar,

Tüm gücümüzle ve bir adam bile gerileden mücadele edeceğiz.

DISK SOSYAL-İŞ ÖĞRENCİ (TUMOD) SENDİKASI TEMSİLCİLİĞİ TÜM ÖĞRETİM ÜYELERİ DERNEĞİ

YURUYUŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi:
Nihat SARGIN
Genel Yayın Yönetmeni:
Osman SAKALSIZ
Yazı İşleri Müdürü:
Metin CULHAOĞLU
Teknik Sekreter:
Bülent ARTAMLI

YÖNETİM:
Konur Sok. 15/8 Kızılay
ANKARA Tel: 174581
İSTANBUL BÜROSU:
Piyerloti Cad. 21/1 Camberlitas
İSTANBUL Tel: 263567

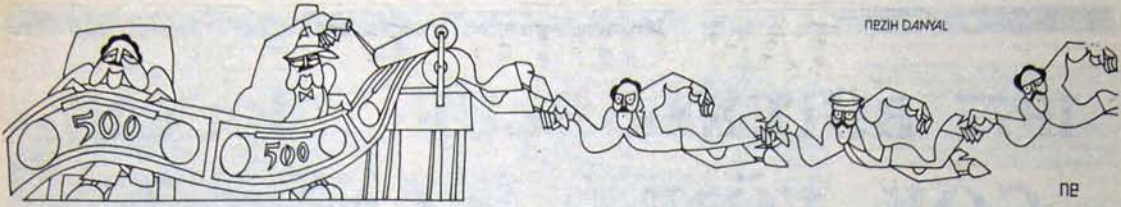
ABONE KOŞULLARI:
Yıllık: 200 TL
6 Aylık: 100 TL
POSTA CEKİ: YURUYUŞ Dergisi 100234

İLAN KOŞULLARI:
Arka Kapak (Renkli) : 15 000 TL
Arka Kapak (Siyah Beyaz) : 12 000 TL
İç sayfalarda sütun santim : 40 TL
Yayın İlanları % 50 indirimlidir.

BASKI: Dally News Web-Ofset Tesistleri

KAPAK: ÇAĞOĞAŞ GRAFİK

VERGİLER VE PARTİLER

YALÇIN KUÇUK

Çok basit bir hespla ortaya konabilir. Bir emekçinin ücreti yüz lira olsun. Bunun yüzde kırkı vergi. Kırk lira vergi ödeniyor. Fiyatlar artıyor. Belli bir dönemde fiyat artışı oranı yüzde yüz olsun. Ücretin, en azından fiyat artışlarına ayak uydurabilmesi için, iki yüz lira olması gerek. Ancak cari ücretler artınca vergi dilimleri aynı kalmıyor. Ücret, daha yüksek vergi dilimine giriyor. Daha yüksek vergi dilimi, yüzde elli olsun. Böyle bir durumda yüz lira vergi veriliyor. Şimdi özet durum şöyle: Fiyatlar ve ücretler yüzde yüz artarken ödenen vergi de kırk liradan yüz liraya çıkıyor. Fakat fiyatlarla ücretler yüzde yüz arttığı için aslında gerçek ücret değişmiyor. Gerçek ücret, sabit fiyatta, yüz lira olarak kalıyor. Buna karşın yüz lira olarak ödenen vergi sabit fiyata indirildiğinde elli lira oluyor. Özetin de özeti yapıldığında şöyle bir durum ortaya çıkıyor: Türkiye'de, yürürlükteki vergi sisteminde göre, işçiler ve emekçiler fiyat artışlarına uygun ücret artışı sağlayabilseler bile ellerine geçen gerçek gelir sürekli olarak azalıyor. Çünkü görünürdeki gelir artışları nedeniyle sürekli olarak daha yüksek vergi oranı ile vergi veriyorlar.

Son yıllarda Türkiye burjuvazisi, Kristof Kolomb'un yumurtasını buldu. Görünüşe bakılırsa vergi sisteminde ve vergi yasalarında işçi ve emekçilerin aleyhine hiç bir değişiklik yapılmıyor. Görünüşe bakılırsa işçi ve emekçilere yeni vergi yükleri bindirilmiyor. Gerçekte ise işçi ve emekçilerden sürekli olarak daha yüksek oranda vergi alıyor. İşçi ve emekçilerin gerçek gelirlerinin artmamasına, zaman zaman azalmasına karşın, onlardan daha yüksek oranlarda vergi alınması yolunu buluyor. Bu yıl, hızlı enflasyonun geçiyor. Son beş altı yıldır ortalamada yüzde yirmibeş çevresindeki enflasyonun en belirgin sonuçlarından birisi, işçi ve emekçilerin vergi yükünün artması oluyor. Enflasyonun gerisinde kalan bir ücret ya da maaş artışı ile işçi ve memurlar otomatik olarak daha fazla vergi ödüyorlar. Gerçek gelirleri artmıyor. Fakat ödedikleri gerçek vergiler artıyor.

Mülk sahipleri için böyle bir durum söz konusu değil. Mülk sahiplerinin vergileri, yaptıkları bildirimlere göre belirleniyor. Ayrıcalık burada da var. İşçi ve emekçinin böyle bir lüksü ya da "özgürlük" yok. Ücretini ya da maaşını almadan vergisini ödüyor. Mülk sahibinden vergi almak için önce "bildirim" alınacak. Bildirim önemli ölçüde keyfe bağlı. Vergilenebilir gelir olarak ne bilececeği, fiilen, mülk sahibinin keyfine bağlı. Denetim ya da kontrol, bütün bildirimler içinde, devde kulak ölçüsünde. Lockheed dosyası, bu konuda, çok/açıklayıcı bir örnek. Eğer Amerika Birleşik Devletleri'nde Lockheed skandalı patlak verip Türkiye'nin adı duyulmasa idi, Lockheed dosyası sanıklarından birisinin bu kadar çok vergi kaçırdığı ortaya çıkmayacaktı. Türkiye'de yalnızca Lockheed dosyası sanıklarından birisinin bu kadar çok vergi kaçıracağını düşünmek için çok saf olmak gerek.

Türkiye'deki sürekli ve yüksek oranlı enflasyon işçi ve emekçilerin sürekli olarak daha fazla vergi ödemeleri sonucunu doğuruyor. Ancak bunun tersi de doğru. Sürekli ve yüksek oranlı enflasyon sürekli olarak mülk sahiplerinin daha az vergi ödemeleri sonucunu da doğuruyor. Üstelik çok yüksek düzeylere ulaşan vergi kaçakçılığının dışında, mülk sahipleri ödemeye razı oldukları vergiden daha az vergi ödüyor. Mülk sahipleri, vergilenebilir gelirlerini bildiriyorlar. Fakat vergi sisteminde, yürürlükteki vergi yasalarına göre, vergilerini geliri elde ettikleri yılda ödemiyorlar. Bir yılın vergisini sonraki yılda ödüyorlar. Her yıl yüzde yirmibeş oranında gerçekleşen fiyat artışları nedeniyle de her yıl yüksek vergi ödüyorlar. Çünkü bir önceki yılın yüz liralık vergisini bu yıl ödediklerinde aslında yetmişbeş lira ödemiş oluyorlar. Bir yıl daha ertelemiş olsalar, yüz liralık vergi yerine elli lira ödemiş olacaktı.

Enflasyona, "bir çeşit" vergi deniliyor. Son yıllarda Türkiye'de enflasyon "tek çeşit" vergi oldu. Türkiye kapitalizmi, bu anlamda, çözümünü buldu. Dünyada şimdiye dek keşfedilmiş en adaletsiz vergileme yöntemlerinden birisi olan enflasyon yoluyla vergilemeyi tek vergi yöntemi olarak kabul etti. Yasama organlarının kararı ile vergi alma yerine doğrudan doğruya mülk sahiplerinin eylemleri ile vergi almayı seçti. Bu anlamda son beş altı yıldır Türkiye'de Anayasa düzeni "iskat" edilmiş oldu. Çünkü Türkiye'de hâlâ yürürlükte olması gereken Anayasa'ya göre vergileri ancak yasama organı koyabilir. Yürürlükte olması gereken Anayasa'ya göre vergiler ancak yasa ile konulabilir. Fakat artık Türkiye'de yasama organları Anayasa'dan doğan bu haklarını kullanmıyor. Anayasa'daki "ulus" adına yasama organının vergi koyma hakkı gaspedilmiş durumda.

Türkiye'de son beş altı yıldır sürekli baskı ve sürekli faşizmi yerleştirme girişimleri var. Sürekli ve yüksek oranlı enflasyon var. Ve sürekli olarak iki "büyük" parti arasında yarış var. İki "büyük" parti de, vergi almayacaklarını, yeni vergiler koymayacaklarını açıklamada birbirleriyle yarış halinde. Var olan bu üç eğitim de birbirleriyle çok yakından ilgili. Aralarında bağlantı var. Aralarında neden-sonuç ilişkisi var. Özellikle sanayi burjuvazisi olmak üzere çeşitli mülk sahipleri, sürekli olarak yatırım yapma eğilimi içinde. Daha önce de yazıldı, açıklandı. Türkiye sanayicileri, tarihte görülmemiş, şimdi de per görüt-

meyen ölçüde, kendilerinin olmayan kaynakları yatırma eğilimi içinde. İster adı vergi indirimi olsun, ister vergi bağışıklığı olsun, ister iç kredi ister dış kredi olsun. Türkiye sanayicileri sürekli olarak kendilerinin olmayan kaynakları kullanıyor. Mülklerine yeni mülkleri böylece ekliyorlar. Türkiye'de "kalkınma" denilen ya da sanayileşme denilen "atılım" böyle yapılıyor. Türkiye'de kaynakların zorlanması olgusunun arkasında bu mülk sahiplerinin mülklerine mülk eklemeye atılımı var. Enflasyonun arkasında da, önemli ölçüde, bu olgu var.

Buna bir de tekeli işletmelerin yüksek fiyat politikalarını eklemek gerek. Ancak bu yüksek fiyat politikaları da aynı olgu ile ilgili. Yalnızca sonuç olarak değil. Aynı zamanda neden olarak da ilgili. Tekeli yüksek fiyat politikası kârların hızla artması demek. Kârların hızla artması ise, yeni mülkler edinmek için yeni kaynaklar demek. Bu yüzden tekeli yüksek fiyat politikası, mülk sahiplerinin yeni yatırımlar ile yeni mülkler edinmeleri politikasının zorunlu bir sonucu oluyor. Fakat zorunluluk burada bitmiyor. Başkalarının kaynakları ile mülk edinme politikası benimsenince, enflasyon, borçlardan kurtulmanın da en kestirme yollarından birisi oluyor. Tahvil çıkarmı yoluyla borçlanma örneği çok açık. Tahvil yoluyla bir büyük işletme bugün yüz lira borç alsın, iki yıl sonra ve hızlı bir enflasyon sonucunda elli lira ile borcundan kurtulur.

Neresinden bakılırsa bakılsın yeni vergilerin söz konusu olmadığı bir ortamda enflasyon tek kaynak yaratma yöntemi oluyor. Enflasyon ne kadar yüksek olursa kaynak da o kadar çok yaratılıyor. Enflasyonun bu kadar yüksek olduğu bir ortam da işçi ve emekçilerin muhalefetine uğruşması kaçınılmaz. Böyle bir durumda ise mülk sahiplerinin baskı ve faşizmi yerleştirme girişimlerinden başka bir çare görmelerini de kaçınılmaz. İki yıldır baskı ve faşizmi yerleştirme girişimlerinin başını Adalet Partisi'nin liderliğindeki dört partili MC hükümeti çekiyor.

Peki, ikinci "büyük" parti olan CHP ne yapıyor? Cumhuriyet Halk Partisi'nin diğer "büyük" parti olan Adalet Partisi'nden farklı bir "çözüm"ü var mı? CHP'nin yeni programında bu yana daha açık olarak ileriye sürdüğü bir çözümü var: "Halk çok verdi, bundan sonra halka biz vereceğiz". Edebiyat olarak çok güzel. Ancak sadece edebiyat olarak çok güzel. Adalet Partisi, kuşkusuz, böyle güzel edebiyat yapamıyor. Ama yaptığı ortada: Görünüşte halktan hiç yeni vergi almıyor. Fakat fiilen mülk sahiplerinin yeni mülkler edinmesinin bütün yükünü halkın omuzlarına yüküyor. CHP şimdi hem "biz daha çok yatırım yapacağız" edebiyatını, hem de "bundan sonra halka biz vereceğiz" edebiyatını sürdürüyor. Nasıl olacak? Bu iki edebiyatı birden gerçekleştirmenin tılsımlı formülü nedir? Ortada gerçekliğini göstermiş bir tek formül var: Eğer mülk sahiplerine yeni vergi yükü getirmeseyiz, bütün yük halkın omuzlarına biniyor. Eğer mülk sahiplerine yeni vergi yükü getirmeseyiz, mülk sahipleri bütün yükü işçi ve emekçilerin omuzlarına bindiriyor.

CHP Genel Başkanı, bütçe konuşmasının bir yerinde şunları söyledi: "AP Genel Başkanı, böyle bir hükümetle karşılaşacağı sıkıntıları ve ülkenin uğrayacağı zararları biliyordu. Bile bile bu hükümeti kurdu ve bile bile bugüne kadar sürdürdü" Eksik olmakla birlikte çok doğru bir değerlendirme. Eksikliği şurada: Bunları bilen sadece AP Genel Başkanı değil. Bütününyle büyük burjuvazi de bunu biliyordu. MC Hükümeti kurulurken büyük burjuvazi hep bir ağızdan "bize seçim değil icraat gerek" diyor. Şimdi Sanayi Odaları Başkanının ağızıyla yapılan açıklamada "tek çare, seçim" deniliyor. İki yıl yüksek enflasyonun yarattığı kaynaklarla mülklerine mülk kattılar. Şimdi yeni bir hükümet kuruyor. Bir süre de bu yeni hükümetin enflasyonu ile yeni mülkler edinirler.

Eksik olmasına karşın CHP Genel Başkanı'nın değerlendirmesi gerçekçi bir değerlendirme. Yalnız böyle bir değerlendirme mantıksal uzantıları var. CHP, beş altı yıldır süren yüksek oranlı enflasyonu nasıl önleyecek? Bu sorunun cevabı bugüne kadar verilmedi. Ne CHP programında verildi, ne de CHP Genel Başkanı'nın bütçe konuşmasında. "Biz gelirse her şey düzeliyor" edebiyatı inandırıcılığını çoktan yitirdi. Hem de çok yitirdi. Bugün yasama organında birisi MC, diğeri CHP'li parlamenterler tarafından hazırlanmış iki belediye gelirleri yasası tasarıları var. Bugün için belediye gelirleri yasası, MC partilerinden çok CHP'nin önde gelen sorunu. CHP'li parlamenterlerin hazırladığı tasarıyı MC (asasınının) daha "ileri" olarak niteleyebilmek için gerçekleri çok zorlamak gerek.

Özgürlükler de "özgürlük getirme" vaatleri de soyut olmaktan çok uzak. Somut çözümleri olmayanlar özgürlük getiremez. Somut çözümleri olmayanlar baskı ve faşizmi yerleştirme girişimlerinin karşısında da tutarlı bir direnç gösteremezler. Bugün mülk sahiplerini karşısına almayanlar yarın hiç almazlar. Bütün bunların ötesinde sosyalistler, komünistler, işçi ve emekçilerin özelemlerinin gerçekleştirilmesini "ya tutarsa" anlayışına bırakmazlar.

1977 BÜTÇESİ: ÇOK YÖNLÜ İFLAS

—Kabil edenler, kabul etmeyenler!..”

Sonuç:

Kabul edenler: 233

Kabul etmeyenler: 189

İki yılını doldurmak üzere olan MC'nin 1977 mali yılı bütçesi geçtiğimiz haftanın perşembe günü millet meclisinde 44 oy farkla kabul edilirken, dikkatle salt "erken seçim" noktası üzerinde düğümlenip kaldı.

Ecevit erken seçim konusunda ne demişti?

Süleyman Demirel nasıl kaçmıştı?

Demir topu ayağında tutmuştu; Ecevit alıp ayağından topu ağlara takmıştı!

İki yıldır Türkiye'nin toplumsal, siyasal yaşamı üzerine çöreklenen MC yönetimi, 1977 mali yılı bütçesi adı altında, halkın sırtına ağır bir ekonomik yük ve yıkıntı getiriyordu ama bu olgunun politik boyutlarıyla birlikte ciddi bir sekilde

lefele mal edilmesine yerine "erken seçim" in bütçe, üç kez gürlüğü terah edilmekle kalırdı.

Oysa, bütün bu gürlüğü ve patırının ortamedirği bir gerekçeydi:

Geçen yıl 208 kırmızı oya karşı, 229 beyaz oy ile bütçesini meclisten geçirmeyi başaran MC, geçen yılki 21 oy farkıyla bu yıl, 44'e karşı çıkmıştı.

PARLAMENTO İÇİ MUHALEFET!

Bütçe oylamasına 8 CHP'li, 10 DP'li, 3 bağımsız ve 1 AP'li katılmıştı.

MC, oylama sırasında mecliste bir ekşigiyile tam kadro hazır bulunmuş ve siyasal meşrepleri ne olursa olsun önemli ayıda bağımsız kendi doğrultusunda oy kullandırmıştı.

CHP ana muhalefetinin son bir yıllık

sürede parlamento içi mücadelesinin ciddiyet, kararlılık ve tutarlılığının da bir oranda aynasını teşkil eden sonuç pek iç açıcı olmasa gerekir.

Genel Başkanı ve manyetikleri ağzıyla "MHP" dışındaki bütün sağa son dönemde buketler atan bir CHP, bütçe oylaması gibi önemli bir tartıda, değil mecliste yani başındaki bir sağ partiyi kendi oy doğrultusunda genel kurula getirmek, kendi 8 milletvekilini bile oylamada hazır bulunduruyordu.

Sabah akşam "MC dururken CHP'yi eleştirmek günahdır" benzeri göz yaş dökken CHP marka sahibinin sesi plâk bir an durdurulup, akli-selim dinlenese ortaya ciddi ve önemli ders ve sonuçlar çıkarsa gerektir.

Geçen yıl 21 fark!..

Bu yıl 44 fark!..

SALT ARİTMETİK Mİ?

Elbette olayın salt aritmetiksel yanı değildir önemli olan. Ancak CHP politikası adına sayısal farkın hemen yanı başında siyasal anlam taşıdığına da inkar etmek mümkün değildir.

Demokrasi ve insanlık suçlusu bir cephe bloğunun her ne yoldan olursa olsun parlamento içinde safalarını pekiştir-

rebilmesi salt "kumar borcuna" bağlanan bile geçen yıl CHP ile aynı renkte oy kullanılan DP'ilerin ve de bizzat bazı CHP'ilerin bütçe oylamasına dahi gelmemelerinin izahı nasıl yapılacaktır?

CHP'nin salt, parlamento içinde değil parlamento dışında da, demokratik mücadeleyi ciddi, kararlı ve tutarlı çizgide sürdürmediği ya da sürdürmediği söylendiği zaman şaha kalkan CHP'den çok CHP'ci azgınlığın lava deliği tikan-ğında ortaya düşündürücü bir soru işaretleri çıkmaktadır.

—Ha 21, ha 44 fark! İsterse 70 fark olsun, denebilir mi?

Bütçenin tümü üzerindeki görüşmeler, salt "Ecevit'in Demirel'e attığı goller" açısından alıp değerlendirildi bütün bir hafta boyunca.

Oysa ne sonuç, ne de görüşmelerin ayrıntıları "gollerini" hiç de göstermemeye çalışıldığı gibi Demirel'in kalesine girmediğini gösterdi.

MUHALEFETİN SESİ!

Ecevit, geçtiğimiz haftanın Çarşamba akşamı bütçenin tümü üzerindeki konuşmasına başlarken şöyle demişti:

—“Böyle bir hükümetin bütçesi aslında kimseyi ilgilendirmemektedir.”

Ecevit'e göre hükümetin görünümü "Lunapark aynalarını" andırıyordu! Hükümet ortakları bile hükümeti fazla laza ciddiye almıyorlardı!

Bütçe eleştirisi böyle başlıyordu Ecevit'in.

CHP Genel Başkanı, önceki yıllarda yaptığı bütçe eleştirilerine oranla daha fazla sayılara yer verdiği konuşmasında "komünizm tehlikesi" ticaretine bir başka biçimde başvurmayı da ihmal etmi-

GENEL BAŞKAN VE MANYETİKLERİ AĞZIYLA "MHP" Dİ-ŞINDAKİ BÜTÜN SAĞA SON DÖNEMDE BUKETLER ATAN BİR CHP, BÜTÇE OYLAMASI GİBİ ÖNEMLİ BİR TARTIDA, DEĞİL MECLİSTE YANI BAŞINDAKİ BİR SAĞ PARTİYİ KENDİ OY DOĞRULTUSUNDA GENEL KURULA GETİRMEK, KENDİ 8 MİLLETVEKİLİNİ BİLE OYLAMADA HAZIR BULUNDURAMADI.

Ecevit'e göre, Türkiye'de CHP 27 yıldan beri iktidar olmamıştı. Bu dönemin sorumluları kimdi? Devam ediyordu:

—“Bu dönemde komünizm ve anarşi gerekten tehlike haline gelmişse bunun için gerekli ortamı, elverişli ortamı sağlayanlar kimler” di?

Buna benzer soru ve çağrışimleri konuşmasına serpen Ecevit, satır aralarında CHP'nin, büyük sermayeye soru işaretli hanelerini temizleme yarışına girişmişti.

Konuşmanın bütünlüğü, Ecevit'in, gençlerde "MHP dışında" sağ partilere yaptığı çağrının içtenliğini yansıtmaktan öte yenilik taşıyordu.

CHP Genel Başkanı konuşmasının bir yerinde de, toplumsal ve ekonomik görüşleri ne olursa olsun siyasal partilerle "demokrasi anlayışında ve kurallarında anlaşmak" için çaba gösterdiklerini belirtiyor ama üzüntüsünü dile getiriyordu:

—“Biz bunun için yıllardır AP dahil herkesle el uzatıyoruz, ama elimiz boşlukta kalıyor!..”

BİRİZ DEMOKRASİ!

İki yıllık cephe uygulamasıyla "demokrasi anlayış" kanla, cinayete tescil ve mahkum olan AP'den, CHP Genel Başkanı biraz "demokrasi anlayış" rica ediyordu!

AP "erken seçim" mi diyorodu? Ecevit "hay hay" diyorodu:

—“İki yıl önce seçim dedik kaçtınız. İki ay sonra seçim, iteyin!..”

Ecevit'in attığı "goller" bunlardı! Bir zamanlar "erken seçim" den vaz geçilmiş, böylece MSP'yi MC'den koparacak muhtemel taktikler politika namı altında sergilenmiş, şimdi ise MSP'ye direk döndürülmüştü.

CHP Genel Başkanının Çarşamba akşamı yaptığı bu konuşmayı Demirel bir gün sonra cevaplarak MSP'yi MC'ye iyide ilgili mihlamlarını verdiği rahatlıkla konuşuyordu.

Bu arada Necmettin Erbakan mecliste oturma ziyaretine gelmiş ve lisanı münasiple kendisinin, bütçenin, meclisten geçmesini isteyip istemediğini sormuştu.

Sorunun içeriğindeki anlam açıktı. Demirel, Erbakan'a "evet" demişti. Sonra da kürsiden, kendisine "haydi

erken seçime" diye bağırarak CHP'lilere dönüp, "Şimdi bunun sırası değil" demişti.

"ERKEN SEÇİM" TOPU

Aylardan beri CHP'nin gözüne "erken seçim" bandını yapıtırmaya çalışan Demirel, bütçe konuşmasını yaptığı günün ertesinde de, kendi grubundan bir milletvekiline "erken seçim" önerisi yaptırmakta gecikmiyordu.

CHP yetkili kurulları "erken seçim" önerisini olgunlaştırma konusunda fikir alış veriş yaparken AP Manisa Milletvekili Süleyman Çağlar meclis başkanlığına önerisini çoktan iletmış bulunuyor-

Gelişmelere salt erken seçim konusunda "gözü kim attı, kim yedi" açısından bakmak herhalde yanıltıcı olsa gerekir.

Demirel gerek MC içindeki inisiyatifini pekiştirmek gerekse ana muhalefetin ipini daha sıkıca ele geçirmek açısından istediği rahatlığı sağlamış görünmektedir.

Büyük sermayenin tam ve kesin kontrolüne diene oranla daha çok çekilmiş bir CHP'yikendi eliyle sola duvar ördüre ördüre hemen yanı başında bulan bir AP bütçe bütçe dilerse cephesini kanlı kuşa biraz daha sürülecektir.

CHP'nin sermayeye güvence, daha çok güvence politikası, parlamento için bir bütçe bütçe önerisi oranla daha çok çekdik alın, toplumsal muhalefete de daha çok iflas sürüklenmiştir.

Kendi içinde birlik ve beraberliğini sağlayıp, demokrasi mücadelesinin ortak alan ve hedeflerini ancak sosyalist hareketle kuracağı diyaloğa araması gerek CHP, adına çekmece denebilecek bir politik çıkmaza biraz daha saplanmıştır.

AP'YE KAPTIRILAN

Kanlı cephe yönetiminin baş sorumlusu AP için sorun, önümüzdeki Mart ayını çıkarmaktır.

ODTU'deki gelişmelerin de gösterdiği gibi Mart ayında cephe saldırsı tekrar yoğunlaştırılacağı benzenmektedir. CHP'nin bütün "demokrasi anlayış" ricalarına rağmen Demirel açısından CHP "def-

teri muhakkak dürülmesi gereken" siyasal bir varlıktır.

Önümüzdeki ayın politik bileşikleri AP için hangi yönü gösterirse, Demirel, hem de CHP politikasıyla sağladığı rahatlık içinde kararını verebilecektir.

CHP ise MC'yi düşürecek politik suplelerden daha çok uzaklaşmıştır. MC'nin düşürülmesi ve "MHP'nin dışında" bir seçim hükümetinin oluşturulması olasılığı yok edilmiştir. AP'yi MC suç ortaklığından ibra etmenin sonucu doğaal olarak bu noktaya varmıştır.

Bu noktada AP "seçim seçim, ama niçin Ekim'de olmasın?" sorusunu daha rahatlıkla soramayacak mıdır?

CHP'DE LİSTELER

CHP adına sürdürülen çiftçirlikliğin düzeyi, kör ve her bakımdan bataktır.

gürültüsü altında, CHP şimdiden seçim sonrası millet meclisinde kuracağı diken-siz gül bahçesi görünümündeki grubunun yapısıyla meşguldür.

İllerden adaylığını koyacak kişilerin listeleri yapılmakta, kimlerin karşısına çarpi, kimlerin üstüne çizgi çekileceği planlanmaktadır.

Kimlerin "zararı" oldukları sıkı bir soruşturmadan geçirilmekte ve tüzüğün hangi maddelerine çarplacağı saptanmaktadır.

Bu arada yerel seçimlerde illerden gösterilecek belediye başkan adayları da saptanmaktadır.

Özellikle büyük kentlerdeki belediye başkan adayları saptanırken "Dalokay benzerlerinden" sakınılmaktadır.

CHP Ankara İl örgütü bu konuda "cazip" bir öneri de hazırlamış bulunmaktadır.

Henüz CHP Genel Merkezinden "olur" atıp almadığı belli olmayan bir buluşa göre İsmail Cem İpeççi Ankara Belediye Başkan adaylığını gösterilen isimdir.

TRT Genel Müdürlüğündeki beceriksizliği, gazete batırıcılığında tekrarlanan deneyleri, İsmail Cem İpeççi'nin, Ankara Belediye Başkanlığına aday gösterilmesi bir yana, adından söz ettirmeye bile yettiğine göre CHP "listeleri"nin basireti şimdiden bellidir!...

PARAVANA

Nerden bakılırsa bakılınsı CHP'nin, gerek parlamento içi gerekse parlamento dışı muhalefetinin gerek ve görevlerini yerine getirmesi hem eksik hem de yetersiz boyutlar arzlemektedir.

"Çoğulcu parlamenter düzen" adına

ahkam kesen ve politikalar öneren ideolojileri açısından son üç buçuk yıllık parlamento içi mücadelesinin konum ve sonuçları bellidir.

Hele hele son iki yıldır ülkenin yaşamına kabus gibi çöken MC yönetiminin defedilmesi yönünde her alanda uğranılan bozgunlar da gözler önündedir.

CHP'nin, tüm bu görünümle önünde eleştirilmesini hem de "ilericilik" ve "demokratiklik" adına engellemeye çalışan kör, kısır ve bataktı paravana, Ecevit'in son CHP kurultayında değindiği "kompleksi" dağıtacak güç ve zenginlikte değildir.

Bülent Ecevit son kurultay konuşmasında "bizim dışımızdaki sol her zaman yerle bir olmuştur ama biz dimdik ayakta'yız" derken açıkça tarihi çarpıtarak ve biraz da yalan atarak malum "demokratlığa" doping yapmayı denemiştir.

Düne kadar CHP'nin tarihine sahip çıkmayan ama bugün "27 yıldan" söz eden Ecevit biraz daha gerilere gidense bizzat partisinin Türkiye'de sol hareketi "yerle bir etme" çabalarına tanık olacaktır.

Türkiye'de kariyerist ve düşüncesiz basılığında "ilerici" olmakta öte refleks kalmamış bir takım irili ufaklı kalemler tutanın fikri çaresizliğine sığınarak CHP kendisini "iktidara" götüreceği yolu aramaktadır.

Ancak bu yol, önce bugünden, demokrasi mücadelesinin yürütülmesi gereken konum, boyut ve tutarlılıklarını inandırıcı biçimde kanıtlamaktan geçmektedir.

TRT'DE SÜREN KIYIM

Geçtiğimiz hafta TRT'de Haber Merkezi müdürlerinden Aycan Giritlioğlu görevinden alındı. Giritlioğlu'nun suçu, TOB-DER, TUM-DER ve TÜTED'in kapatılma kararını veren Ankara Valisine karşı bu kuruluş temsilcilerinin cevap haklarını kullandığıydı.

TRT yayın ilkeleri açısından olduğu kadar haberciliğin gereklerini yerine getiren Giritlioğlu MC gasp ve işgal altında bulundurduğu TRT yönetiminin gadrine uğradı.

TRT Seçim Kurulu CHP'nin başvurusu üzerinden aylar geçmesini rağmen usandırıncı bir çalışmanın içersinde!

CHP'nin, TRT yayınlarını denetlemekle görevlendirdiği kurul, başvurunun yapıldığı tarihten bu yana çalışmalarına ara vermiş durumda olsa gerektir!

TRT'deki yasa dışı işlem ve uygulamalar her gün devam etmektedir oysa.

Sözleşmeli 67 görevlinin bir kalemde işlerine son verilmesi CHP'nin TRT yayınlarını denetlemekle görevli kuruluşuna hareketi geçirmemiştir!

Cephe yayılması ise TRT'de olanca hız ve ağırlığıyla sürmektedir.

TRT yönetimi 67 sözleşmeli görevlinin işine son verirken aynı statüde yeni elemanlar almağa başlamıştır.

Geçtiğimiz haftalarda "hizmetine ihtiyaç duyulmayan" bu görevlere özellikle CGP cenahlarından hücum başlamıştır.

Sezai Orkunt ile Ali Hüsn Cöğüş'ün çocukları bir kalemde bu kadrolarda istihdam edilmiştir.

Boşalan yerlerin cephe ile sınırlı ilişkisi bulunan kişilere doldurulacağı bellidir.

Cerek radyo gerekse televizyon yayınları, cepheci kuşatmanın kaba ve yıkıcı etkisi altında sürdürülmektedir.

Milyonlara dinleyici ve seyircinin gözü önünde cereyan eden kuşatma her alanda olduğu gibi yetersiz CHP muhalefetinin sessizlik duvarına çarpmaktadır.

NEZİH DURAL DA

III- SONUÇ

"Altay Kolektif Şirketi-Nezih M. Dural ve Ortakları" mütessesinin kayıt ve muameleleri ile Nezih M. Dural'ın 1975 yılı gelir vergisi matrahına ilişkin olarak sürdürülen vergi incelemelerinin bu safhasında :

1- Mükellefin 1975 yılında kayıt ve beyan dışında bıraktığı maddi delillere dayanılarak tespit edilen 3.618.275,40 TL. matrah farkı için V.U.K.nun 29.maddesi uyarınca ikmalen gelir ve mali denge vergisi tarhiyatı yapılması;

2- Tarhiyatın anılan kanunun 344 ve 345. maddelerine göre kaçakçılık cezası uygulanarak, bu cezanın aynı kanunun 333. maddesi uyarınca şirket tüzel kişiliği adına kesilmesi.

Maliye Bakanlığı
Baş Hesap Uzmanları

Ziya Gökalp KAYA Mehmet KARABAĞ

Bu ayın başında Maliye Bakanlığı hesap Uzmanları Kurulu tarafından yürürlükte olan bir inceleme tamamlanarak rapor haline getirilmiştir. Raporun anlaşıldığı kadaryla, son zamanlarda Türk parasının değerinin korunmasında "elinden geleni yapmaktan" dolayı yargılanmakta olan (YÜRÜYÜŞ, Sayı 93) Nezih Mete Dural 1975 yılında 2 milyon 171 bin lira vergi kaçmıştır. 6.5 milyon lira da ceza ödemesi gerekmektedir.

2 Şubat 1977 tarih ve 194/578-5 sayılı ek vergi inceleme raporunda belirtildiğine göre Nezih Dural ve temsilcisi olduğu Altay Kolektif Şirketi'ne ilişkin yürütülmekte olan vergi inceleme-

yor." Bu bilgilerin Amerika'da günlük gazetelerde bile yayınlanmış olduğu bilinir. Ayrıca gönderilen bilgiler çok aydınlatıcı. İçinde "yüz bin fısıltı" Japon Kodama Yoshio'nun ve başka ülkelerden rüşvetçilerin de bulunduğu bir liste var. Lockheed firması çeşitli ülkelerdeki temsilcilerine hangi yıllarda, ne kadar ve ne amaçla kullanılmak üzere komisyon ödediğinin bir dökümünü (!) çıkarmış ve Senato Komisyonu kanaatliyle açıklamış.

Sıralanan amaçlar arasında bir iki örnek: Resmi temsilcilik, halkla ilişkiler ve kanuni harcamalar. Böyle harcamaları içeren bir listeden keskin araştırmacılar yolsuzluk girişimleri üzerine sağlıklı bil-

olduğu bildiriliyor. Bu belgelerin değerlendirilmesi sonucu hazırlanan rapor, henüz bu ay başında tamamlanabiliyor.

görülmektedir.

LOCKHEED NASIL ÇALIŞIR

KAÇIRILAN VERGİ

Raporda belirtildiğine göre Altay Kolektif Şirketi, 1971 yılından beri Lockheed temsilcisidir ve şu gibi gelitleri vardır:

- Daimi ve maktu bir temsilcilik ücreti.

- Muhtelif masraf karşılıkları ve Uçak satışlarıyla ilgili komisyon.

Bu adlar altında 1975 sonuna kadar Lockheed'den alınmış olarak şirket defterlerinde görülen 635 bin dolar. Dolayısıyla, Türkiye dışından edinilen bilgilerle Altay Şirketinin kayıtları arasında 241 bin dolarlık bir fark var. Rapor bundan sonra bu farkın doğuracağı vergi matrah farkının, ve bunun gerektireceği ek vergi ile cezanın hesaplanmasıyla sürüyor.

Rapor, sonuç olarak, 2 milyon 171 bin lira vergi kaçaklığı saptandığını ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 344. ve 345. maddeleri gereği bunun 3 katının ceza olarak, ve gene aynı kanunun 333. maddesi gereği de Altay Şirketi adına kesilmesi kararna vanyor. Raporun, vergi ve ceza duyurularının ilgili bakanlıklarının fotokopilerinin incelenmesinden kesin rakamlara ilişkin bilgi açıkça

Türk parasının korunmasına (!) gereken özeni göstermeyen bir şaştan Türk vergi kanunlarına uymas beklenmez. Bunun başka gerekçeleri de var. Yalnız, bunlara geçmeden önce Dural'ın temsilciliğini yaptığı şirketin, Lockheed'in, başka bazı becerilerine bakmakta yarar var. Tam bir yıl önceki YÜRÜYÜŞ (sayı 45) bununla ilgili geniş bilgiler sağlıyor. Burada özetle bir iki noktaya değinilecek. Lockheed uçak yapar; başka ülkelerde kendi patentleriyle uçak yapmasını ve satılmasını denetler. Satışları sağlamak için temsilcileri eliyle rüşvet ve "hediyeler" dağıtır. Bu rüşvet ve hediyelere dadanmışlar arasında prens ve kraliçeler, eski ve yeni bakanlar, generaller ve her düzeyden devlet memurları vardır. Bunların bazılar da miktariyle yetinirler, bazıları ise çok isterler. Örneğin, Lockheed genel müdürüne göre "Türkiyede'ki komisyon ücretleri çok mütevazidir..."

Bütün bunlara karşın şirket gene de zarar etmenin yolunu bulur... Amerikan hükümetinin zaran kapatmak için açtığı kredileri ise bu kişi irşir için kullanmaz. Lockheed başkanı bu noktada olası yanlış düşünceleri düzeltme görevi biliyor: "Rüşvet verdik ama, devletin sağladığı kredilerden vermedik. Başka yere bulduk verdik. Üstelik, rüşvet sonucu satış gerçekleşirse, verilen rüşvet miktarını mal fiyatına ekliyoruz. Böylece de geri alıyoruz." Bereket versin, ne demeli. Yalnız bu gibi girişimlerin yurt içindeki uzantıları üzerine denebilecek bazı şeyler var. Lockheed'in F-104'leri yaptığı biliniyor. Bunları İtalya'daki patent anlaşmalı şirketlerine de yaptırıyor. Türk hava kuvvetlerinin elinde F-104 bulunduğu da biliniyor. Ortada gerçekleşmiş bir satış var. Verilmiş 876 bin dolarlık rüşvet var. Bunun uçak fiyatlarına eklendiğini şirketin başkanı kendisi söylüyor. O zaman, yapılmış gereken açık. Aldığı komisyonun şu kadarnı yurda sokmamış, deyip Dural'ı mahkemeye tutukve doluştırp istine üstlük hastalanmasına neden olmak neye ? 2 milyon şu kadar vergi kaçırması, cezası da 6.5 milyon tutuyor deyip, bu hesaplamaları da Washington Büyükelçisi gibi yetenekli bir araştırmacının postalandığı çok sağlıklı belgelere dayandırınak neye?

NEZİH DURAL NASIL ÇALIŞIR

Lockheed başkanına göre Nezih Dural Türkiye'nin açtınan 14,5 milyon lirasına maluma aracı olmuştur. Bu paranın

MALİYE BAKANLIĞI HESAP UZMANLARI RAPORU

Raporu hazırlayanlar	: Maliye Bakanlığı Baş Hesap Uzmanları Ziya Gökalp Kaya ve Mehmet Karabağ
Raporun Tarihi ve Numarası	: 2 Şubat 1977, 294/578-5
Hakkında İnceleme Yapılan	: Nezih M. Dural (Altay Koll.Şti.ortacı) Kızırmak Cd. No:2 Bakanlıklar - Ankara Mümessilik - İthalat - Taahhüt
Bulgular	: 1975 yılı geliri 3.618.275,40 TL. ekşiğiyle 21.286.428.TL. olarak gösterilerek vergi kaçakçılığı yapılmış.
Sonuç ve İstek	: Ek olarak 2.170.965 TL. vergi ve 6.512.895.TL. ceza kesilmesi

rinin bir aşamasında Nezih Dural için 1971 - 75 yıllarını kapsayan gelir vergisi yükümlülükleri saptanmıştır. Gene raporda bildirildiğine göre bu saptamamın yapıldığı tarih geçen yılın Temmuz sonudur. Dural'ın bazı vergilerinin, değil toplanması, saptanması bile beş yıl bekletilebilmektedir. Ancak önemli olan nokta bu değildir.

YABANCI KÖKENLİ BELGE!

Raporun anlaşıldığına göre 1971-75 vergi yükleri saptanırken hazırlanan raporlardan birinde Türkiye dışından istenilen ve gelmesi beklenen bazı önemli bilgi ve belgelerin henüz gelmemesi olmas ve bunlar geldiği zaman inceleme yapması tasarlanıyor. "Beklenen" ve "Lockheed Firması ile ilgili yolsuzlukları araştıran ABD Senatosu'nun ilgili Altın Komitesinden sağlanmış" olan belgelerin gelmesiyle bunların değerlendirilmesinden elde edilen sonuçlara geçmeden önce bürokrasinin belge elde etmekteki yeteneklerine ilişkin bir iki gözlem yapma olanağımız var. Belge beklendiğinin belirtildiği rapor 29 Temmuz 1976'da yazılmış. Gelen belgenin incelenmesinden sonra hazırlanan raporun tarihi ise yukarıda belirtildiği gibi 2 Şubat 1977 ! Gelelim yararlanıldığı söylenen belgeye.

14 Şubat 1976 tarihli, 268.810/222-170 sayılı ve "çok ivedi - ZATA MAHSUS" Washington Büyükelçiliği yazısı, Büyükelçi Melih Esenbel tarafından imzalanmıştır. Büyükelçilerin nelerle uğraştıklarını göstermesi ötesinde yeni bir şey içermiyor. "Lockheed firmasının Türkiye'deki temsilcisi Nezih Dural'a yaptığı ödemeler hakkında Senato'nun ilgili alt komitesine yayınlanmış olan belgelerin örnekleri'nin ekte sunulması arz edil-

gi derliyorlar ve çok ivedi - zata mahsus olarak Türkiye'ye postalyolar. Bu liste de bile 1975 sonuna kadar Dural'a verilen 876 bin dolann üçüncü kimselere "hediyeler" olarak harcandığı belirtiliyor. Gelelim bürokrasinin belge toplamaktaki yeteneklerine. Geçen yılın başında Amerika'dan postalanen ve beklenmekte olan tek sayfalık belge, rapor-törlerin eline geçtiğimiz Temmuz ayında henüz geçmemiş. "Beklenilmekte"

T.C. MALİYE BAKANLIĞI CEZA İHBARNAMESİ

Adliye DEFTERDARLIĞI

CEZA İHBAR VERGİ DABRESİ

ŞİRKETİN ADI: Altay Kolektif Şirketi (Nezih Mete Dural ve Ortakları)

Adı, Soyadı: M. Dural

İlk Adres: Kızırmak Cd. No:2 Bakanlıklar - Ankara

Apk Adres: Kızırmak Cd. No:2 Bakanlıklar - Ankara

ŞİRKETİN ADRESİ: 210. Kızırmak Cd. No:2 Bakanlıklar - Ankara

Düzenleme tarihi: 9.2.1977

CEZA İLE İLGİLİ

VERGİNİN		VERGİ İHBARNAMESİNİN	
Türü	Dönemi	Tarihi	Numarası
gelir	1975	3-2-1977	24/24

CEZANIN HESABI

Tarh	Matrah	Kat, Oran	Tutar
gelir	2.170.965	3	6.512.895

Ceza kesme nedeni: ZKL rapor çerçevesinde VUK maddesi 333. maddesine göre salınan ceza.

ÇIKAR

laredede olduğunu ya da nereye gittiğini Nezh Dural bilmektedir. Ondan alınması gereken bilgi toplamı en az budur. Bu, bu kadar açık. Açık ama hiç de gerçekçi değil. Çünkü, Nezh Dural'ın ilişkileri biliniyor. Denebilir ki, öyleyse neden tutuklu? Yanıt açık: Yahya Demirel de bir süre ordaydı, fakat alınan sonuç ortada. Ayrıca, Nezh Dural'ın tutuklu olduğunu o kadar kesin değil. Tutuklu yolunda hastalanabilen birisi ortada durur mu? Dürmayacağı Dural - Demirel ilişkilerinde ve Yahya - Nezh benzerliklerinde. Kısaça bakalım bu ilişki ve benzerliklere.

1975 yılında 4 milyon lira zarar ettiğini bildiren Yahya Demirel'in iş alanı ithalat - ihracat. Bu arada Vietnam harbinden kalan eski helikopterleri boyayıp model numarasını değiştirerek kara kuvvetleri için ithal etme girişimi biliniyor. Zarar gösterdiği yılda biraraya getirdiği TIR filosunun boyutları ortada. Zarar gösterip, vergi vemediği gibi istine bir de 20 milyon vergiladedildiği biliniyor. Nezh Dural ise Türk parasını korumadığı gibi vergi de kaçırıyor. Onun da iş alanı ithalat - ihracat. O da bu alanda ucaıklarda uzmanlaşıyor. Boyayıp piyasaya sürdüğü birşeyler olduğu kuşku gö-

türmez.

Bu benzerlikler ötesinde doğrudan iş ilişkileri de var. Nezh Dural'ın kardeşi Atilla Dural'ın yıllar önce Demirel kardeşlerle bir halı ticaretinde ortaklık yaptıkları söyleniyor. Ayrıca Hacı Ali Demirel ile Dural kardeşler arasında bir otel yoluyla mülk sahibi, klracı ilişkisi bulunduğu, kendisi sözlü. Bütün bunları ötesinde Nazmiye Demirel'in Demirel silâlesi için söyledikleri belleklerden silinmedi. "Biz çok sıkı bir aileyiz, birbirimizi gözetiriz..." Nezh Dural'ın dahilinde bulunduğu ilişkiler sonucu, gözletileceğinden kuşku duyulmuyor. Ayrıca, Lockheed soruşturması henüz sonuçlanmamış da değil.

Bütün bu bilgiler ışığında, Dural'ın saptanan ek vergi yükünden ve bundan dolayı yüklenen cezadan çok rahatsız olacağı söylenemez. Henüz 1971 yılının vergileri ortadayken 1975 yılı için acele etmek de gerekmez. Birçok neden dururken Türk Parasının korunmasına ilişkin olarak yargılanması da bunun göstergesi. Nasıl olsa Nezh Dural Türk parasını korumayı öğrenit... Vergi kaçırma ya da rüşvete uğraşma da o kadar önemli değil.

MÜTELELİN	Adı, Soyadı	Nezh Dural	Hesap No:	
	İşi	Mühürsüz, İthalat ve ihracat	18/187	
	Açık Adresi	Kapalıcadı, Cad. No: 2 - Sırtlıklar İnönü Sk. 9/6 Karlıdere		

Düzenleme Tarihi: 7-12-1977

TÜRÜ	DÖNEMİ	M A T R A H			VERGİNİN HESABI	
		İlk tarhiyata esas olan	hâve edilen	Toplam	ORANI	MİKTARI
Em. 1/1	1/1/75	21.286.428	3.018.215	24.304.643	1/10	2.430.464,37
	1/1/75				1/10	
	1/1/75				1/10	
	1/1/75				1/10	
	1/1/75				1/10	

---/---/19--- ve --- No.lu Tahakkuk fişi (ibarname) ile evvelce tahakkuk ettirilen
Bu kerre fark olarak tarh edilen: 2.289.250

Tarhiyatı gerektiren nedenler: Ekli rapor gereğince adınızdaki borçtan bir milyon geliri yapılmıştır.

GİZLİLİK DURUMU	T ü r ü	Tarih	No:	Düzenleyen
	Kıyas	2-2-1977	224/5235	

Terh Defteri: 18/187/187-2049

ARSA SATMAK KÖKLÜ ÇÖZÜM OLAMAZ

İSTANBUL BELEDİYESİ, GİDERLERİNİ KARŞILAMAK, İŞÇİ ÜCRETLERİNİ ÖDEYEBİLMEK İÇİN ARSA SATMA YOLUNA BAŞVURUYOR. BU YOLLA KALICI BİR ÇÖZÜME ULAŞILIP ULAŞILAMAYACAĞI KONUSUNDA, YÜRÜYÜŞ İLHAN TEKELİ'NİN GÖRÜŞLERİNE BAŞVURDU. YÜRÜYÜŞ'ÜN SORULARI VE TEKELİ'NİN YANITLARI AŞAĞIDA

□ İstanbul Belediyesi geçtiğimiz hafta içinde Güneşyayındaki değerli bir arsasını MKE'ye sattı. Bu olayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

■ Çok yönlü bir olgu. Bu olguyu doğru olarak tartışabilmek için önce şehirsiz arsalardan niteliğini belirlemek gerekir. Kapitalist sistemin işleyiş şehirsiz topraklar üzerinde çok yüksek rantlar oluşmasına neden oluyor. Bunun bir kanıtı MKE'ye satılan arsa. M2'si 70000 TL. Kapitalist sistemde bu rantı şehirsiz arsa sahipleri alıyor. Oysa bu rantın oluşmasında toprak sahibinin hiçbir katkısı yok. Şehirlerin büyümesi, belediyenin şehirsiz alt yapıyı getirmesi vb. etkenler bu rantı doğuruyor. Başka bir deyişle bu rantı toplum yaratıyor arsa sahibi alıyor. Şehirsiz arsa sahipliği toplumda yaratılan artı-üründen yüksek pay alabilmenin mekanizmalarından biri haline geliyor. Ve şehirlerde spekülasyon bir arsa piyasası doğuyor.

□ Bu tür şehirlerde Belediyelerin arsa politikası ne olmalıdır?

■ Bugün belediyelerin büyük arsa stoklarına sahip olması tartışma götürmez bir belediyeçilik ilkesi olarak bütün dünyada benimseniyor. Bu ilke 1950'ler sonrasında acı deneylerinden sonra Türkiye'de de tartışılmaz bir ilke olarak ortaya çıktı. Savaş sonrasında hızlı şehirleşme ortamı içinde önemli ölçüde belediye ve hazine arsası özel kesimin eline geçti. Bunun acılı sonuçları gözlemlendi. Belediyelerin büyük ölçüde arsa stoklarına sahip olması iki nedenle istenilmiyor.

Birincisi, oluşan yüksek rantın kamu elinde kalmasının ancak bu halde olanaklı olması. İkincisi ise faydacı bir nedene dayanıyor. Belediye hizmetlerinin ucuza mal edilmesi ve şehrin sağlıklı büyümesi için belediyenin arsa mülkiyetine sahip olması kaçınılmaz.

□ Sizce belediyeler, kendi kullandıkları arsaları bile satmamalı mıdır?

■ Ben katı bir ilkedem söz etmiyorum. Önemli olan ne için satıldığı. Belediye eğer değerli ama şehre hizmet getirmekte yararlanıyacağı bir arsasını, örneğin şehrin gelişme alanlarında çok daha büyük alanları kamulaştırmak için satarsa, eleştirilmeyebilir. Ama arsa satışı cari giderleri karşılamak ve işçi ücretlerini ödemek için yapılsa mutlaka eleştirmek gerekir. Belediyeler için arsa satarak cari giderleri karşılamak çıkar bir yol değildir.

□ İstanbul Belediyesinin böyle bir durumda kalması MC'nin büyük şehir belediyelerinin mali baskı altına alınmasından doğuyor mu?

■ Kuşkusuz, büyük belediyelerimizin mali durumları bozuk. Bugünkü belediye gelirleri kanunu ile, büyük şehirlerin yönetilmesi olanağı yok. Böyle olunca merkezi hükümet kontrol eden siyasal iktidarlara, mahalli idareler üzerinde güçlü bir denetim sağlıyorlar. Merkezden, belediyelere transfer edilecek fonları yalnız işçi ücretlerini ödeyecek düzeye tutarak, belediyelerin yatırım yapmasını önleyebiliyorlar. Ve böylece belediyeler halkın gözünde beceriksiz o-

larak gösterilebiliyor. Bu durum altında Anayasaya aykırı. Anayasaya göre belediyelere görevleri ile orantılı gelir sağlanması gerekiyor. Belediyeler gelirsiz bırakılarak mahalli idarelerin otonomisi tamamen ortadan kaldırılmış oluyor.

□ Bu önerinize daha açıklık getirebilir misiniz?

■ Somut bir örnek vereyim. İstanbul'da Genel-İş greve gitti. Sokaklarda çöpler yığıldı ve toplumda açık olarak bir gerilim doğdu. Bu gerilim doğduktan sonra bunun paylaşını ya belediye ya da onu, gelirini kısarak bu duruma düşüren hükümet ödeyecektir. İşte bu durumda hüner bunun siyasal paylaşımı hükümete ödeterek, belediye gelirleri yasaının çıkarılması için baskı yaratmaktır.

Tam bu bunalım ortamında sorumluluk bölüşülürken, basındaki yakınmaların etkisi altında kalarak grevi kaldırmak için, içiniz yanarakta olsa arsa satacağını ilan edenlerin, bütün sorumluluk sizin üstünüzde kalır. Şehri bu bunalıma iten hükümet de sorumluluktan sıyrılır. Belediye gelirleri yasaının görüşülmesini engellemekten çekinmez.

— Arsa satmanın alternatif bir yol olduğunu kabul ettiğiniz zaman, daha önce grevin doğmasına neden razı olduğunuzu açıklayamazsınız. Oysa aynı bunalıma sahip çıkararak siyasal paylaşımı merkezi hükümete ödemek olanağı bulunabilir.

□ Özetlersek, İstanbul Belediyesinin arsa satması, hem uzun dönemli politikalar, hem de kısa dönemli siyasal taktikler bakımından yanlış buluyorsunuz diyebilir miyiz?

■ Evet, her iki bakımdan da doğru değil. Ama belediyenin böyle bir karara itilmiş olmasının tüm sorumluluğu, belediye bırakılmaz. Belediyenin bu kararı istemiyse istemiyse merkezi hükümetin kaldığı başkanın demecilerinden anlaşılacaktır. Böyle bir karara ulaşılmada çöp grevi sırasında, basın ve mahalli parti teşkilatının önemli payı olmuştur. Sorumlulukları dağıtmak bunları unutmamak gerekir.

Bu durum belediyelerin yapısal bir hastalığı. Çözümü arsa satmaktan geçmiyor. Çözüm siyasal. Merkezi hükümetlere böyle bir belediye yapısını sürdürmeyi siyasal olarak taşınamaz hale getirmekle kabil. Tüm büyük belediyelerin bu konuda işbirliği yapması gerekir. Başka bir deyişle bu konuda bir siyasal bunalım yaratılrsa, iktidarlardan belediyelerin sorunlarını çözmek zorunda kalacaklardır. Bunalımları arsa satarak ötelemek hem birşeyi çözümecek, hem de satılan arsalar yazık olacaktır.

VERGİLER: BURJUVAZİYE K

H. MERTOĞLU

Türkiye bürokrasisi son yıllarda tarihinin en zor döneminden geçiyor. Geçmişinin ne denli başarılı ya da başarısız olduğunu tartışmaya gerek yok. Bu gün geldiği nokta, geçmişinin niteliğini açıkça ortaya koyuyor.

MUHAFAZAKAR BÜROKRATLAR TARTIŞIYOR

Genelde Maliye bürokrasisi, muhafazakarlığı ve geleneksel yapısı ile, Türkiye bürokrasisinin somut temsilcisi. Özellikle Maliye Müfettişleri kurulu, maliye bürokrasisinin somut temsilcisi. Kısa bir süre sonra kuruluşunun 100. yıl dönümünü kutlayacak olan kurul, son girişimleri ile, Türkiye bürokrasisinin karşılaştığı "tükenmeyi" belirleme çabasında. Türkiye bürokrasisinin günümüzde içinde bulunduğu durumu salt MC iktidarının varlığına bağlamak sınıcılık. Belki şu söylenebilir; MC'nin genel tavrı, Türkiye bürokrasisinin değişmesi gereken ama geciken yasıklarını deşme yolunda, talihizde olsa, gerekli uyarıyı yapmıştır.

Maliye Teftiş Kurulu, kuruluşundan bu yana, Maliye Bakanlığına ve diğer bakanlıklara üst düzeyde yönetici eleman yetiştirmiştir. Böylesine önemli ve iddialı bir görevi üstlenen kurulun günümüzdeki işlevi, Maliye Bakanlığı teşkilatına bakıldığında çok tartışılabilir görünmektedir. Maliye Bakanlığı, büyükçe bir vergi dairesi durumuna gelmiştir. 40 bin personel ile çalışan bakanlık, hasbeldere hazırlanan bütçeler ve spontane olarak toplanan vergiler dışında, maliye ve para politikasına yön vermekten çok uzaktır.

Kamuoyundan uzak durmayı yeğleyen kurulun geçtiğimiz günlerde düzenlediği seminer, geç de olsa maliye bürokratlarının kamu oyu ile birlikte tartışmaları gereken pek çok konunun olduğunu gösterdi.

"Türkiye'de Vergi Yükü" Maliye Müfettişleri Derneğinin düzenlediği tartışmalı seminerin konusu. Konu, Türkiye'de geçmişte çokça tartışıldı. Gören gözlere batacasına ortaya çıkan gerçekleri içeriyor vergi yükü. 1977 yılında konuyu yeniden tartışılır hale getirmek, bilener açısından önemli değil. Önemli olan yanı, konuya direkt ilişkisi olanlar tarafından tartışılır kılınması. Tebliği sunular, tartışmaya katılanlar da önemli değil. Bir noktada seçilen konunun şu ya da bu olması da önemli değil. Önemli olan, sorunun maliyenin yüksek bürokratları tarafından muhafazakar bürokratlar tarafından tartışılır kılınması. Vurgulanması gereken nokta burda.

Türkiye'de vergi yasaları, vergi potansiyeli, söz konusu potansiyelin vergilendirilebilir oranı, vergi yükü, vergiden kaçınma, vergi kaçakçılığı geçmişte ve günümüzde hep global rakamlar olarak tartışıldı. Suç, gene Maliye Bakanlığında. Araştırmaya, değerlendirmeye, verilemeye imkan tanımayan bir yapı içinde bakanlık, söz konusu konulardaki araştırma imkanlarına baştan ortadan kaldırmıştır.

Vergi sisteminin genel düzenlenmesi 1950 yıllarında gerçekleştirildi. Sonraki değişiklikler, düzenli veri toplamayı, ve serileri engelleme ve karıştırıcı nitelikte değil. Yaklaşık 27 yıllık bir geçmişe karşılık, en azından bu 27 yıllık dönem düzenli bir biçimde değerlendirilme imkan tanıyacak düzenli bilgiler yok ortada. Maliye bürokrasisinin pratikten bilgisi, mevcut verilerle somutlandırılmaz genmedikçe yetersiz.

TÜRKİYE'DE VERGİYİ KİM ÖDÜYOR?

Çalışma bakanının bütçe görüşmeleri sonrasında senatoda açıkladığına göre, sigortalı işçi sayısı 2 milyon 800 bini geçmiştir. Genel, katma bütçeler ile mahalli idarelerde çalışan kamu görevlilerinin sayısı ise 1976 tahminlerine göre 1.3 milyon olarak saptanmıştır. Maaş ve ücret geliri elde eden ve stopaja tabi olan bu vergi yükümlülerinin sayısı 4.1 milyon'u bulmaktadır. Vergi sistemi içinde en istikrarlı vergi olarak gelir vergisi gösterilir. Vergi gelirleri içinde gelir vergisinin payı yüzde 45'i bulur. Toplam kamu gelirleri içinde

ise gelir vergisinin payı yüzde 34 civarındadır. 1977 yılı gelir bütçesinde yer alan vergiler, 220 milyar liralık genel kamu gelirlerinin yüzde 40'ının gelirler üzerinden alınacağını ortaya koymaktadır.

Maliye müfettişleri derneğinin düzenlediği seminer sunulan tebliğler bir noktayı açıkça ortaya koydu. Geçmişte maliye dışındaki araştırmacıların kısıtlı verilerle belirledikleri bir konu: Türkiye'de gelir vergisinin üçte ikisini ücretliler ve maaşlar ödemekte. Seminere katılan eski maliye müfettişlerinden Müezzinoğlu ve Yuluğ bu konuyu açıkça ortaya koydular. Onların verilerine göre Türkiye'de gelir vergisinin yüzde 68'ini çalışanlar ödemektedir. Bir başka nokta daha var: Mali Denge Vergisi. 1977 bütçe tahminlerine göre hasılatı 7 milyarı aşacak olan bu verginin önemli bir kısmını da çalışanlar ödüyor.

TÜRKİYE'DE GELİR VERGİSİNİN ÜÇTE İKİSİNİ ÜCRETLİLER VE MAAŞLILAR ÖDÜYOR. 1977 YILI TAHMİNLERİNE GÖRE HASILATI 7 MİLYARI AŞACAK MALİ DENGE VERGİSİNİN ÖNEMLİ BİR BÖLÜMÜ DE YİNE ÇALIŞANLAR TARAFINDAN ÖDENECEK. 1977 BÜTÇESİNİN GELİR VERGİSİ TAHMİNİ 62 MİLYAR. BUNUN 44 MİLYARINI ÜCRETLİLER VE MAAŞLILAR ÖDEYECEK.

1977 bütçesinin gelir vergisi tahmini 62 milyar. Bunun 4 milyarını ücretliler ve maaşlılar ödeyecek. Konsolide kamu gelirlerinin yüzde 20'sini oluşturmaktadır bu oran.

Seminere sunduğu tebliğinde, Müezzinoğlu bu konuyu şöylece değerlendiriyor: Toplam gelir vergisinin yüzde 70'ini bulduğu tahmin edilen bu grubun vergi yükü, tüm rezervlerin değerlendirilmesine karşın gelir vergisini, vergi sistemimiz içinde en istikrarlı hasılat sağlayan kaynak haline getirmiştir.

30 MİLYARLIK KAÇAK

Gelir vergisinin 1977 yılı hasılatının 62 milyar'a ulaşması beklenmektedir. Bu tahsilat, tahminidir. Oysa bir de çeşitli muafıklar, istisnalar ve vergi yasalarındaki boşluklardan doğan kayıplar var. Muafık ve istisnaların yarattığı vergi kaybına değinmeden, tebliğde yer alan verilere göre, incelenen beyannamelerden çıkartılan kaba bir tahmin yer almakta. Bu tahmine göre; gelir ve kurumlar vergilerinde yasa boşluklarından yararlanılarak kaçırılan gelir ve kurumlar vergisi miktarı açısından, tahsilatın yüzde 40'ı oranında bir kayıp söz konusu. 1977 yılı gelir ve kurumlar vergisi toplam tahsilat tahmininin 70 milyar ırayı bulacağı düşünülürse, yasa boşluklarından yararlanılarak kaçırılan vergi miktarının 30 milyar ırayı bulacağı kuşkusuz söylenebilir.

Öte yandan istisna ve muafıklar nedeniyle ile devletin uğradığı vergi kaybı 1976 yılı verileri ile 17 milyar olarak tebliğde saptanmıştır. Bu gelir kaybının tümünün teşvik önlemlerinin uygulanmasında kaynaklandığı anlaşılıyor. Söz konusu kayıp, 1976 yılı devlet gelirleri tahmininin yüzde 13.5'ünü oluşturuyor.

Gelir vergisinden sonra vergi sistemimiz içinde en istikrarlı gelir kaynağı, kurumlar vergisi. Bu eğilimin sürmesi için kurumlar vergisinde vergiden kaçınma yollarının tıkanması gerekmektedir. Vergiden kaçınmanın önlenmesi için, dağıtılmayan kurum kazancı yolunun kapatılması gerekir.

Tebliğin ortaya koyduğu bu veriler "Vergi Yükünün" kimlerin üzerinde olduğunu açıkça ortaya koyuyor. Giderek süreklilik kazanan enflasyon, ücret ve

maaşların daha yüksek oranlarda vergilendirilmeleri neden olmaktadır. Katsayı artırmı ya da toplu iş sözleşmeleri ile sağlanan nominal ücret artışları, çalışanların, artan oranlı tarife ve kaynakta kesintiye tabi olmaları nedeniyle vergiden kaçınmalarını önlediği gibi, giderek daha ağır bir vergi yükü altına girmelerine neden olmaktadır. Son yıllarda gelir vergisi hasılatında görülen hızlı artış eğilimi tam anlamı ile enflasyonun, gelir vergisi yasası ile birlikte ortaya çıkardığı bir gelişmedir. Kamu görevlilerinin maaşlarını arttıran her bir katsayının yüzde 42'si geride, hazineye gelir olarak dönmektedir. Bu nedenle alt gelir gruplarında bulunan kamu görevlilerinin nominal gelir seviyesi artırdıkça gelir vergisinin hasılatı artmaktadır.

TARIM 290 MİLYON VERGİ ÖDÜYOR

Türkiye'de tarımın vergilendirilmesi konusu I. plan çalışmalarından bu yana tabu haline gelmiştir. Doku-nulmaz, üzerinde konuşulmaz. Yalnız son zamanlarda büyük sermaye tarımın vergilendirilmesi konusunda ısrarlı görünüyor. 1974 yılında GSMH içinde tarım ve sanayi sektörlerinin payı ilk kez birbirine eşitlendi. Ya da tarımın payı nisbi önemini yitirirken, sanayinin payı arttı. Payı gerçekte artan sektör ise, hizmetler.

1976 yılı verilerine göre tarım kesiminin milli gelir içindeki payı 167 milyarı bulmuştur. Buna karşılık tarım kesiminin ödediği gelir vergisi 290 milyon lira civarındadır. Tebliğinde kesimler arası vergi yükü sorununu vurgulayan Mustafa Yuluğ, tarım kesiminde toplam tarım gelirinin yüzde 12.3'ünün, tarım kesimindeki nüfusun binde 8'inin eline geçtiğini, 1973 gelir dağılımı araştırmasına dayanarak ortaya koymaktadır. Söz konusu binde 8 nüfusun yıllık geliri 200 bin liranın üzerindedir. Bu gelir grubunun tarım kesimi milli gelirinin 21.7 milyar liralık kısmına el koyduğu anlaşılmaktadır. Tarım kesiminde ödenen tüm verginin bu gelir grubu tarafından ödendiğini varsaymamız halinde, yaklaşık 22 milyar liralık gelir elde eden bu grubun ödediği vergi 290 milyon lirayı geçmemektedir. Bu da oran olarak yüzde 3.9 civarındadır.

Global rakamlara dayanarak derlenen veriler tarım kesimindeki vergi rezervini ortaya koymaktadır. I. Plan çalışmaları sırasında tarımdan 1.5 milyar liralık vergi tahmini karşısında, plan taslağı zamanın başbakanı tarafından reddedilmişti. Günümüzde tarım kesimindeki rezervi tahmin etmek ise olanaksızdır.

Tarım kesiminde, nüfusun binde 8'i tarım gelirinin yüzde 12.3'ünü elde edip buna karşılık, yüzde 3.9 oranında vergi verdiği -iyimser tahminle- kabul edilirken, bir başka ilginç nokta Yuluğ'un tebliğinde vurgulanmaktadır. "Tarım kesiminde hane halkı gelirlerine hane halkındaki çalışanların tümünün katkıda bulunma-

PLANLI DÖNEME GİRDİĞİMİZ TARİHTEN BU YANA TOPLAM VERGİ YÜKÜNDE ANCAK YÜZDE 6.8 ORANINDA BİR ARTIŞ SAĞLANABİLMİŞTİR. YIL ORTALAMASI OLARAK ALINDIĞINDA BİNDE 5'LİK BİR ARTIŞ DÜŞMEKTEDİR. 1967 YILINDA TOPLAM KAMU GELİRLERİNİN YÜZDE 2'SİNİ OLUŞTURAN İÇ BORÇLANMA 1977 YILI BÜTÇESİNDE YÜZDE 8.4'E ULAŞMIŞTIR.

si, bu kesimde hanelerin diğer kesimlere göre daha geniş olması, ortalama geliri düşürerek vergi yükünü diğer kesimlere göre yükselten unsur olmaktadır." Öte yandan tarım kesiminde üretilen mal ve hizmet çeşitleri diğer kesimlere göre daha azdır. Bu da, sektörde geçinlik üretimi, küçük işletme yapılarının enflasyonun daha şiddetle etkilenmesine neden olmaktadır.

OLAYLIK, ÇALIŞANLARA YÜK

VERGİ "ÖZGÜRLÜĞÜ" - "KALKINMANIN" TEMELİ

KAMUNUN DİĞER GELİR KAYNAKLARININ YÜKÜ DE ÇALIŞANLARIN SIRTINDA

Toplam kamu gelirlerinin son yıllarda izlediği gelişme bir başka önemli noktayı daha açığa çıkartıyor. Toplam kamu gelirleri içinde reel kaynakların payı giderek azalmaktadır. Vergi gelirlerinin payı giderek düşme eğilimiindedir. Buna karşılık iç borçlanma artmaktadır. 1977 yılı bütçesinde yer alan verilerle iç istikraz 19.5 milyar olarak tahmin edilmektedir. Kamu harcamalarının giderek reel kaynaklardan uzaklaşması sonucu, bu kaynaklardan elde edilen fonlar enflasyonun hızlanmasına neden olmaktadır. Enflasyon'un maliyetini ise tümüyle çalışanlar ödemektedir.

Planlı döneme girdiğimiz tarihten bu yana toplam vergi yükünde ancak yüzde 6.8 oranında bir artış sağlanabilmiştir. Yıl ortalaması olarak alındığında binde 5'lik bir artış düşmektedir. 1967 yılında toplam kamu gelirlerinin yüzde 2'sini oluşturan iç borçlanma 1977 yılı bütçesinde yüzde 8.4'e ulaşmıştır. İç istikrazların vergi yerine giderek daha çok ikame edilmesine karşın bütçelerin finansmanında hazine imkanları giderek daha yoğun olarak kullanılmaya başlanan bir kaynak olarak ortaya çıkmaktadır. Mevsimlik ihtiyaçlar için bir kaynak olarak düşünülen hazine kanalıyla merkez bankası finansmanı, giderek hazinenin sürekli kaynakları arasına girmiştir.

Öte yandan KİT'lerin finansmanı nedeniyle girilen borçlanmaların ve bu kuruluşların işletme açıklarından doğan zararların hazine tarafından yüklenilmesi sonucu doğan yükler de net olarak çalışanların sırtına yüklenmektedir. İşletme açıklarını kapatmak için başyurulan fiyat ayarlamaları ile çalışanlar bu yükü karşılamaktadır.

VERGİDEN BEKLENEN

Teorik olarak vergileme çabalarından gelir dağılımını etkileme, kaynak yaratma ve stratejik sektörleri özendirme yön vermesi beklenir. Türkiye'de vergi sistemi yapısı itibarıyla bu özelliklerini kaybetmiştir. Gelir dağılımını düzeltmek şöyle dursun giderek dağılımın daha bozulmasında etken bir unsur haline gelmiştir. Stratejik sektörleri özendirme çabası yoktur. Giderek yaygınlaşan teşvik önlemleri, devlet gelirlerinin net kaybına yol açmaktadır.

Maliye Müfettişleri Derneğinin düzenlediği semine-

re sunduğu tebliğinde bu soruları Yuluğ şöylece değerlendirmektedir: Aslında Türkiye'de herhangi bir "gelir" politikasının var olduğu söylenemez. Hükümetler, gelirlerin vergi politikası ile değerlendirilmesi şöyle dursun, ücretler arasında bile denge sağlayabilmekten uzak görünmektedir... Taban fiyatları türünden uygulamalar da temel dengesizlikler nedeniyle gelir dağılımını iyileştirici bir etki yapmamaktadır.

Türkiye'de vergi sistemi ve uygulaması, vergi yükünün çok adaletsiz dağılımına yol açmaktadır. Bu gelişim de gelir dağılımının giderek adaletsizleşmesine yol açmaktadır. Bu adaletsiz vergi yükü bir yanda vasatasız vergilerin yapısından ve uygulanmasından kaynaklanırken, öte yandan da dolaylı vergilerden ileri gelmektedir. Vergi sisteminin azalan oranlı yapısı sonucu yüksek gelirlilerden daha düşük oranda düşük gelirlilerden daha yüksek oranda vergi alma şeklinde uygulamaya yansıyan gelişme, gelir dağılımını eşitsizliği azaltıcı yönde etkileyemediği gibi, biraz daha dengesizleştirmektedir.

Kaynak yaratma fonksiyonu ise en açık biçimde 1977 yılı bütçesi ile ortaya konabilir. 1977 yılı bütçesi bir fonlar bütçesi niteliğindedir. Bütçe kanununun son maddesi yıl içinde uygulanmayacak kanun hükümlerini içerir. Uygulanmayacak yasa hükümlerinden 1977 yılı içinde beklenen fonlar 10 milyar aşmaktadır. Bu fonlar da bütçe gelirleri arasında görülmektedir. Öte

VERGİ SİSTEMİNİN YAPISI, VERGİ YÜKÜNÜN ÇALIŞANLARIN SIRTINDA OLMASINI İSTİYOR. BU, AÇIK OLARAK SÖYLENDİ. SANAYİ ODALARININ TEMSİLCİSİ, "ÇALIŞTIRDIĞIMIZ EMEKÇİLERDEN KESTİĞİMİZ VERGİLERİ ÖDÜYÜRÜZ" DİYOR. SİSTEMİN TANIDIĞI MUAFİKLİKLARIN VE TEŞVİK ÖNLEMLERİNİN KARŞILIGINI HAZINE ÖDÜYOR. HAZINE İSE YÜKÜ ÇALIŞANLARIN SIRTINA VERİYOR.

yandan iç istikraz bütçe içinde yüzde 8'lik bir pay oluşturmaktadır. Vergi gelirlerinin yarattığı fonlar ise kamunun cari harcamalarını ancak karşılamaktadır.

Bu durumda her yıl hızlı oranlarda büyüme gösteren kamu gelirleri bir yandan enflasyonun çalışanların ödedikleri vergilerde yarattığı fiktif artışlardan etkilenirken, öte yandan özel fonlardan elde edilen, niteliği tartışılabilir kaynaklardan beslenmektedir. Yatırımların finansmanı konusunda 1977 yılı bütçesinde yer alan 25 milyar liralık dış kaynak gereksinimi ise kaynak yaratamayan gelir bütçelerinin durumunu açıkça ortaya koymaktadır.

SİSTEMİN YAPISI

Türkiye'de vergi sisteminin günümüz ekonomik yapısı içinde geneldeki görünümünden farklı olması beklenemez. İşleyiş de bu yönde. Ekonominin genel işleyişinden farklılık beklemek hatalı. Yıllardır tam bir hiyemeci politika ile geliştirilen sanayi, ödediği vergiyi yeterli buluyor. Tarım kesimi 167 milyar liralık gelir payına karşılık ödenen vergi 290 milyon. Onlar da ödedikleri vergiyi yeterli buluyor. Hizmetler kesimi GSMH içinde en büyük payı alıyor. Ödediği vergi diğer kesimlerle kıyas kabul etmiyor.

Durumu saptayacak Maliye Bakanlığı, ama onun da niyeti yok. Her şeyden önce durum saptaması yapılabilecek ölçekte veri sahibi değil. Seminere katılan konuşmacıların söylediği gibi; Maliye Bakanlığının merkez gelirler örgütü bir büyük vergi dairesi olmaktan öte geçememiş.

Sistemin yapısı vergi yükünün çalışanlar üzerinde olmasını istiyor. Bu açık olarak söylendi. Semineye katılan Sanayi Odalarının temsilcisi, "çalıştırdığımız emekçilerden kestiğimiz vergileri ödüyünüz" dedi. Bu önemli. Sistemin tanıdığı muafiklikler ve teşvik önlemleri karşılığını hazine ödüyor. Çalışanların sırtından ödeniyor.

Sistem içinde vergi yükünün çalışanlar dışında ödenmesini beklemek iyimserlik.

Başa da söylendi. Konu önemli değil. Biliniyor. Sistemin yapısı bunu kaba rakamlarla açığa çıkartmada yarımcı oluyor. Önemli olan taraf konunun tartışılması. Tartışmaya katılanlar. Tartışmaya olanak sağlayanlar. Geçmişin tecrübeleri öncelikle Maliye'nin yüksek bürokratlarının bu konuları tartışılır kılması gerektiğini ortaya koyuyor. Ama şartlı; daha geniş kitlelerle birlikte.

Bundan bir ay kadar önce Ankara sokaklarını yeni bir afiş kirlenmeye başladı. "Mühendis ve Mimar Odalarını Kızıl İşgalden Kurtaracağız" diyor du bu afişte. Afiş Ülkü-Tek denen faşist örgüt tarafından hazırlanmış, Ülkü Ocaklı bozkurtlar tarafından da asılmıştı.

Mühendis ve Mimar Odalarında MC taraftarlarının, hele hele Ülkü-Tek'li faşistlerin gücünü bilenler bu afişin anlamını kavramakta gecikmediler. Yıllardır Odalarda bozguna uğratan bu grup, MC iktidarının sağladığı olanaklardan yararlanarak ve polisle işbirliği yaparak Oda Genel Kurullarına silahlı saldırılar düzenleme çabası içindeydiler.

Nitekim geride bıraktığımız haftalarda Orman Mühendisleri Odası ve Ziraat Mühendisleri Odası Kongreleri faşist sürülerin saldırısına uğradı. Ancak saldırılar bu kongrelerle başlamıyordu. Daha önce İnşaat Mühendisleri Odası Elazığ temsilciliği seçimleri sırasında faşistler bir ilericiyi bıçaklamışlardı. Aynı Odanın Adana temsilciliği Genel Kurulunda olaylar çıkmış ve Odaların ortak lokasını işgal etmişlerdi. Ziraat Mühendisleri Odası Urfa Temsilciliği seçimlerinde de polislerle işbirliği yaparak ilericiler-demokrat unsurlara saldırmaktan geri kalmamışlardı.

Ancak tüm bu baskıların sonu faşistler için hüsrana oldu. Güçlü olduklarını sandıkları Adana ilinde son bir gövde gösterisi yapmaya çabaladılar. Makine Mühendisleri Odası Adana Şubesi kongresinde tüm güçlerini ve tüm olanaklarını seferber ettiler. İlericileri işten atmakla, dövmekle tehdit ettiler. Eli silahlı beslemeleri kongre salonu kapısında bekleterek içerdeki demokrat, devrimci güçleri sindirmeye çalıştılar. Sonuç gene hüsrana oldu ve faşist sürü arkasına baka baka kongreyi terk etmek zorunda kaldı.

İlerici demokrat güçleri Odalardan sökülmüş gibi bir iddia ile ortaya çıkan bu çetenin yapabileceği tek bir şey kalmıştı. Polisle işbirliği yaparak kongrelere saldırmak ve kongreleri yaptırırmak. Planlarını ilk önce Ziraat, daha sonra da Orman Mühendisleri kongresinde uygulamaya çalıştılar. Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Orhan Akbulut'un belirttiği gibi herkesin gözü önünde polisler "her olanağı sağlayacaksınız" emri verilmişti. Bu garantiyi alan faşist bozkurtlar kongrelere saldırmaya başladılar.

Ziraat Mühendisleri Odası Genel Kurulunun yapıldığı Makine Mühendisleri Odası Konferans Salonu önünde biriken bozkurt sürüsünün polisten bazı talepleri oldu. Salon içinde bulunan Yönetim Kurulunu ve onun görevli kaldığı Ziraat Mühendislerinin dışarı çıkarılması gibi. Bu talebi emir sayan polis içerdeki görevlileri ve Yönetim Kurulunu hemen dışarı çıkardı.

MC yanlılarının salona yerleşmelerini, ilericilerin salonun dışında kalmalarını sağladı. Dışardan masa getiren MC savunucusu bir avuç Ziraat Mühendisi polis himayesinde, Yönetim Kurulunun yapması gerekeni yapmaya başladı. Yani delegelere delege kartı dağıtıldı. Bu kartları faşistlerin daha önce hazırlamış olduklarını söylemek gereksiz. Sonuçta hiç bir yasal geçerliliği olmayan bir kongre yapıldı. Oda Yönetim Kurulunun ve ilericiler unsurların dışarda bıraktığı bir kongre. Faşistler kendileri söyleyip kendileri dinlediler.

Oda Yönetim Kurulu kongreyi erteledi. Bir hafta sonra yapılan ve yasal geçerliğe sahip olan bu kongre ilericiler tarafından kazanıldı.

Orman Mühendisleri Odası kongresinde faşistler daha da saldırganlaştılar. Acizlikleri saldırganlıklarının tek nedeniydi. Kongre sabahı delegelerden önce Makine Mühendisleri Odası Konferans Salonuna gelen Ülkü Ocaklı bozkurtlar silah tehdidiyle içerdeki Yönetim Kurulu üyelerini ve görevlileri dışarı çıkardılar. Salırganlıkları yağmacılığa dönüştü. Makine Mühendisleri Odasının kapılarını kırarak teksir makinelerini, amplifikatörünü, hesap makinelerini, radyoyu vb. gibi eşyaları yağmaladılar. Odayı tahrip ettiler. Oda mühürünü çaldılar.

Orman Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu polisten Kongrenin yapılabilmesi için içerdeki saldırganların dışarı çıkarılmasını talep etti. Kongrenin yapılmasını Oda Yönetim Kurulunun sorumluluğunda olduğunu belirtti. Bu arada Makine Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu odayı işgal ve tahrip eden, Oda personelinin döven faşist çetenin dışarı çıkarılmasını istedi. Doğrudan doğruya İçişleri Bakanından emir alan polisler salonu boşalttırmadılar. Salonun ve binanın sahiplerini, yani Makine Mühendisleri Odası Yöneticilerini dört saat içeri sokmadılar.

ODALAR :

FAŞİST

SALDIRILARIN

YENİ

HEDEFİ

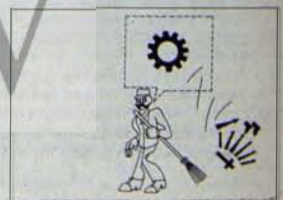
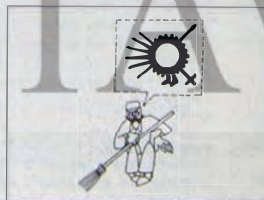

Faşistler, adına Kongre dedikleri bir toplantı yaptılar. 460 MC yanlısı bu toplantıda yeni Oda Yönetim Kurulunu seçtiklerini sandılar. Ve sonunda polis himayesinde Orman Mühendisleri Odasını işgal ettiler. Orman Mühendisleri Yönetim Kurulu ertesi gün, kendi sorumluluğunda olan Kongreyi aynı yerde düzenledi. 600'ün üzerinde ilericiler, yeni Yönetim Kurulunu belirledi. Orman Mühendisleri Odanın faşist işgalcilerden kurtarılması için Savcılığa başvurdu. Bu başvurunun sonuçsuz bırakıldığını eklemeye gerek yok.

Faşistlerin diğer Oda Kongrelerinde de benzeri saldırılar yapacaklarına kuşku duyulmuyor. MC iktidarının emriyle polislin onlara yardımcı olacağına da. Ancak, Odalara da böylesine gözü dönmüş saldırıların yapılması bir niyeti daha açıkça gösteriyor. Önemli olan bunun ortaya çıkması. O da, MC'nin emrindeki faşist çetelerin saldırılarını bundan böyle daha çüretli, daha kanlı bir biçimde sürdüreceği. Büyük burjuvazinin çıkarları böyle gerektiriyor.

ÇARK

MÜSTAV

İŞÇİ SINIFININ ÖNCÜLERİNE VE TUM ÇALIŞANLARA YÖNELİK BASKILAR

BURSA'DA PROVOKASYON BOŞA ÇIKARILDI

Bursa'da bulunan BİSAŞ adlı tekstil işyerinde 1600 işçi çalışıyor. İşyerinde, TÜRK-İŞ'e bağlı Tekstil Sendikası yetkilili bulunuyor. İşveren-Türk-İş işbirliği sonucunda, işçiler üzerinde oynanan oyun ve uygulanan baskıları kestirmek, güç değil.

İşçilerin kıpırdanışı üzerine, işyeri temsilcisi işten atılıyor. Bunun üzerine BİSAŞ işçileri 8 saatlik bir direniş uyguluyorlar. Bu direnişten ürken işveren önce 25, daha sonra 5 olmak üzere toplam 30 işçiyi işten atıyor.

İşveren baskılan ve san Tekstif'in vurdumduymaz tutumu üzerine, işçiler DISK'e bağlı Tekstil Sendikasına geçmek istiyorlar.

İşçilerin, iş bitiminde toplu halde Tekstil Sendikasına gitmeleri, işveren ve san Tekstif'i ürkütmektedir. Bunun üzerine BİSAŞ tarafından beslenen "ülküçiler" ve "güreş takımı" adı altında vuruca güç olarak kullanılmak istenen idüğü belirsiz kişiler, Tekstif'in de çabalarıyla, DISK'e yönelen akımı durdurmaya çalışıyorlar.

Tekstil Sendikasına gitmek üzere yola çıkan işçilerin üç durakta yolu kesiliyor. Daha önce, Sırameşeler durakında, işçileri Tekstil'e götürmek üzere aralarında TİP Bursa İl Başkanı Osman Özdemir'in de olduğu bir grup bulunmaktadı. İşçilerin arasında ise, bayan işçiler de bulunmaktadır. Daha sonra durağı basan üküçü-güreş karması işveren beslemeleri, olay çıkmasından korkarak bağran kadın işçilerin tutumundan da yararlanarak, TİP Bursa İl Başkanı Osman Özdemir'e "sarkıntılık etme" ve "kız kaçırma" teşebbüs" suçları yükleyerek ihbar ediyorlar.

Osman Özdemir, 1 gün gözaltında kalıyor. Emniyet görevlilerinin "belki de sizi kaçırcaaktı" yolundaki doldurularına rağmen, polis oyunu sökmüyor. Kadın işçiler sonunda Tekstil Sendikasına gitme sorunu olduğunu söylüyorlar.

Osman Özdemir serbest bırakılıyor. Bir oyun böyle bozulurken, faşist yayın brganları "TİP Bursa İl Başkanının silah zoruyla otobüs basıp kız kaçırma işlediğini", "yakalandıktan sonra üzerinde yasak yayın bulunduğunu" yazarak, bozulan oyunu, canlandırmaya çalışıyorlar.

Boşuna çaba...

ZİRAİ DONATIM KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. İHBAR VE TASFIYE MEKANİZMASINI NASIL ÇALIŞTIRIYOR

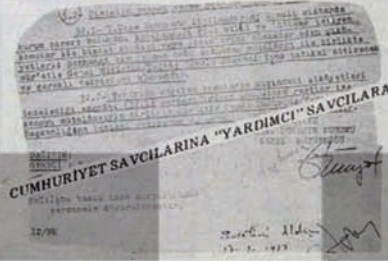
Devlet mekanizmasının "dikensiz gül bahçesi" haline getirilmesi için MC iktidarından bu yana uygulanan plan, Zirai Donatım Kurumu'nda da bu kez MSP'ilerinin girişimleriyle hız kazanmış bulunuyor.

"İçki tutup musun, "Oruç için namaz kılyor musun?" Bu ve benzeri sorular, Zirai Donatım Kurumu'nun personelini seçerken, adaylara yönelttiği sorulardan bir bölümü. Tüm bu buna benzer sorulardan oluşuyor. Mülakatı kimler mi yapıyor? Kurun-genel müdürlüğü adına Cevat Ayhan, Celal Güzel ve İbrahim Düzyol. Bir de MSP'nin kesin denetim altındaki Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan, bu işlerde uzman olduğu anlaşılan Talat Yılmaz var seçici kuruldu. Yukarıda andığımız tipten soruların büyük bölümü, Talat Yılmaz'ın test sisteminin sonuçları.

de çoğunun askerlik yapmamış bulunuyor anlaşılıyor.

Askerlik yapmama işe alınmak için bir gerekçe olmadı elbette. Çünkü kendilerinden başka "görev"ler bekleniyor. Yeni personel, yerleştirildikleri yerde kız memurlere yönelttikleri "ırmakların niçin uzun?", "abdest alıyor musunuz?" cinsinden münasebetsiz sorularla yeni görevlerine hemen ısınmaya başlıyorlar.

Ancak yüzlerce MSP damgalı personelin Zirai Donatım Kurumuna bağlı çeşitli bölgelere yerleştirilmesinin nedeni, elbette yalnızca abdest ve ırmak kontrolü değil. Daha önemli görevlerin yerine getirilmesinin için, genel müdürlük bir kolaylık düşünmüştü. Görevlerini ihbar işlevlerini kolaylaştırmak amacıyla Genel Müdürlük tarafından yayınlanan tamim, "Türk Ceza Kanunu'nu ilgilendi-

Bu "kistas"lar sonucunda, Genel Müdürlük sayılan 1000'i bulan yeni personel almını gerçekleştirdi. Nitelikleri belli bu yeni personel, Kurumun 22 bölgesindeki alt kurumlara dağıtılıyor.

Ancak giriş sınavında "atlanma" olası dikkate alınarak, başka bir uygulamaya daha gidildiği görülüyor. İşe yeni girenler, bir de Cıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanan "İntibak eğitimi semineri"ne katılıyorlar. Yine MSP'li bir bakandan başında bulunduğu bu seminer'in niteliği hakkında da çok fazla düşünmeye gerek yok.

Bu intibak eğitiminden sonra iyice hızlanan yeni mer-ur lar, birer ikişer işyerlerine dağıtılıp, "görev"lerine başlıyorlar. Bunların çok büyük bir bölümü İmam Hatip Okulu mezunları. Üstelik

ren konulara, doğrudan doğruya Genel Müdürlük Teftiş Kurulu Başkanlığı'na" haber verilmesini istiyor.

Yerel amirlerin, istenilen kıyımı engelleyici mütalaalar karşısında da tedbir düşünmüştü. Yeni personelin yapacağı işkayeler karşısında, disiplin cezası vermeye yetkili amir, hiç bir işlem yapmadan dosyayı Genel Müdürlüğe göndermekle yükümlü. Böylece Genel Müdürlük ile Genel Müdürlüğün seçme mitanları arasında doğrudan bağ kurulmuş oluyor.

Şimdi, "ırmak uzatmak"tan, "abdest almama" ordan da "solcu gazetelerin okunmasına" kadar çeşitli "suçların", Zirai Donatım Genel Müdürlüğü tarafından anında haber alınacağına mutlak gözü ile bakmak gerekiyor.

OKUYUCUDAN: FAŞİST KIYIM MEKANİZMASI, DURDURULMALIDIR

Gaziantep Cüneydoğu Tarım Satış Kooperatifleri birliklerinde çalışan işçiler üzerinde uzun süreden beri sürmekte olan baskılar gider ayak bizler ve daha sayılan 600'ü bulan ilerici yurtsever, demokrat işçi arkadaşlarımız üzerinde yoğunlaştırılmış, eğer Zaman çeşitli provokasyonlara getirilmek istenilmiş, provokasyona getirilmediğimiz takdirde de;

Daha önce demokrat görünümde olan aduğen Birliği bağlı Konsantre Üzüm Süyu Fabrikası Müdürü İsmet Karalar AP çevrelerine basit kişisel çıkar sağlamak suretiyle devreye sokulmuş ve biz ilerici, yurtsever, demokrat işçileri yıldırmak için giderek silahlı tehditlere kadar varılmıştır; eğer Zaman yazı mezmek her türlü baskın yapılacakları ve bizlerin bu işyerlerinde barındırılmayacakları çekinmeden belirtmiş, faşist komandolar silahlı olarak üzerimize saldırabileceklerini ima etmişlerdir. Bizlerin işyerinde bulunan Günko-İş sendikasına karşı basılmış olduğumuz sendikalaşma mücadelemizi kırmak amacı güden bu baskılar, MC'nin kuruluşundan beri emekçi kitleler üzerinde kurmuş olduğu faşizan baskıların bir uzantısı olduğu açıkça gözler önündedir.

Bütün bu saydığımız baskılarla bizleri yıldıramayacağını gören MC yanlısı idareciler, gerek sendikandan yapılmış olduğu sözleşmede belirtilen ilk giren son çıkar maddesini, gerekse yasa hükümlerini hiçe sayarak yasal bir gerekçeye dayanılmadan işlerimiz son vermiştir. Bizim dışımızda 2000 kişiyi aşan işçi içerisinde 600'e yakın ilerici, yurtsever ve demokrat işçi arkadaşlarımız da bu oyunlar çerçevesinde kısa aralıklarla gruplar halinde işlerine son vercekleri açık görünmektedir.

MC'nin emekçi kitlelerindeki faşizan baskıların bir uzantısı olan ve bizlerin üzerinde oynanan oyunun kamu oyu nezdinde protestos edilmesini yaygın yoluya pratiklemiştir.

Cüneydoğu Tarım Satış Kooperatifleri İşçileri

Mehmet Öztürk, Abbas Aladağ, Safa Tekeli, Abdurrahman Durgut, Nihat Göktekin, Muharrem Mor, Şeref Özmen Saffet Yenmez, Yıldız Kale, Serpil Kinya

TİP İSTANBUL İL YÖNETİM KURULU ÜYESİ TUTUKLANDI

Türkiye İşçi Partisi İstanbul İl Yönetim Kurulu Üyesi Bünyamin Temel, il ve merkez ilçe kongrelerini hazırlamak için geldiği Edirne'de tutuklandı. Edirne İl Yönetim Kurulu üyesi bir arkadaşını görme üzere 10.2.1977 günü Avarız Köyüne giden Bünyamin Temel, Köy Muhtarının ihbarı sonucu "halkı isyana teşvik etmek, bölücülük, sosyal sınıflar diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek" suçundan Edirne Sulh Ceza Mahkemesince tutuklandı. Bünyamin Temel'in üzerinden çıkan Parti yayınları, C. Savcılığınca delil olarak gösterilmiş ve Mahkeme de "suçun mahiyeti ve mevcut deliller"i sebep göstererek tutuklama kararı vermiştir.

Bünyamin Temel, Avarız Köyünde Muhtar'dan başkasıyla görüşmemiştir. 13 Şubat'ta yazdığı ve Edirne Asliye Ceza Mahkemesine verdiği dilekçesinde de "Böyle bir suç olmadığı gibi suçun mahiyeti de mevcut değildir" demektedir.

Temel'in itirazının yanısıra, İstanbul'dan gelen Avukatı da karara itiraz etmiş, fakat Edirne Asliye Ceza Mahkemesi itirazı reddetmiştir.

Edirne'li ve İstanbul'dan Parti tarafından gönderilen üç Partili arkadaş ile, Avukatından başka kimse ile görüşürülemeyeceği gerekçesi ile görüşürülmeyen Bünyamin Temel, şimdi Edirne Kapalı Cezaevinde bulunuyor.

TEVKİF MÜZEKERESİ

Mazmunun adı ve soyadı: İsmail Hakkı Çelebi
 İkametgah ve iş yeri adresi: İsmail Hakkı Çelebi, Edirne, 10.2.1977
 Mazmunun şekli ve almeti farkları: ...
 Tevkif kararını veren mahkeme: Edirne Sulh Ceza Mahkemesi
 Eksis numarası: 1977/34
 Aleyhine isnat edilen suç: ...
 Tevkif kararı verilmesi sebebi de: ...
 C. M. U. K. nun 104 (inci) maddesi hükmüne tevkifine yuharında yazılı sebeplerden dolayı tevkifine karar verilmiş olan...
 Muzakıredir. 10. 2. 1977
 Muzakir: ...
 Mühür ve imza: 1977

IKP GENEL SEKRETERİ BERLINGUER, TEK ÇÖZÜM YOLU OLARAK GÖRDÜKLERİ DEMOKRATİK BİRLİK HÜKÜMETİNİN HAZIRLANMASI İÇİN, KOMÜNİST VE SOSYALİST PARTİLER ARASINDAKİ İŞBİRLİĞİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ GEREKTİĞİNİ AÇIKLADI. IKP'NİN BUGÜNKÜ HÜKÜMETLE AÇIK ANLAŞMAZLIK DURUMUNA GİRMESİNDEN KORKMADIĞINI SÖYLEYEN BERLINGUER, BU OLASILIĞI, ANDREOTTİ HÜKÜMETİNİN KURULUŞUNDAN BERİ DİKKATE ALDIKLARINI BELİRTTİ. GENEL SEKRETER, PARTİLİ İŞÇİLERİN, SENDİKALAR KONFEDERASYONU'NUN BENİMSİDİĞİ BUNALIMA KARŞI MÜCADELE STRATEJİSİNİ AZIMLE DESTEKLEMELERİ GEREKTİĞİNİ DE SÖYLELDİ.

BERLINGUER "EMEKLİLERE KARŞI GİRİŞİMLERİN MASKESİ DÜŞÜRÜLECEK

İtalya'da politik bunalım yeniden derinleşmeye doğru gidiyor. Azınlık hristiyan demokrat yönetimin, ekonomik bunalımın yükünü emekçi kitlelerin sırtına yıkmaya politikası, sınıf mücadelelerini keskinleştiriyor. Hristiyan demokrat yöneticiler, İtalyan Komünist Partisi'ni yeniden muhalefete itmeye ve demokratik güçleri bölmeye çalışıyorlar. Komünist ve sosyalist partileri birbirlerinden uzaklaştırarak, merkez-sol koalisyon hükümetler döneminin geri getirmeye uğraşıyorlar. Öte yandan, üç büyük sendikal örgütün, yatırımların ve istihdamın artırılması yönünde ortak bir strateji üzerinde anlaşmaları, hristiyan demokrat yöneticilerin çaresizliğini artırıyor. Ülkenin sürüklenmek istendiği tehnelere işaret eden İtalyan Komünist Partisi, son ayların deneyimlerini, bugünkü hükümet formülünün ülkenin gereksinimleriyle uyummadığını kanıtladığını, artık bir demokratik dayanışma hükümetini ivedilikle hazırlamak zamanının geldiğini belirtiyor.

"KOMÜNİSTLERLE SOSYALİSTLERİN İŞBİRLİĞİ GÜÇLENDİRİLMELİDİR"

Geçtiğimiz hafta 2000 partili işçi katılmayan katılımıyla Milano'da yapılan temsilciler toplantısında konuşan İ.K.P. Genel Sekreteri Enrico Berlinguer, partinin son gelişmeler karşısındaki çözümlerini bir kez daha açıkladı. "Gittikçe derinleşen bunalımın politik güçler arasındaki çelişkileri keskinleştirdiğini" belirten Berlinguer, tek çözüm yolu olarak gördükleri "bir demokratik birlik hükümetinin kurulması için Komünist ve Sosyalist Partilerin işbirliğinin güçlendirilmesi gerektiğini" söyledi.

İ.K.P., 20 Haziran 1976'da yapılan parlamento seçimlerinden sonra da tek çözüm yolu olarak bir "demokratik birlik hükümeti"nin kurulmasını önermiş, ancak anti-komünist hristiyan demokrat yöneticilerin İ.K.P.'ni ülke yönetiminden uzakla tutmaya girişimleri bu önerinin gerçekleşmesini önlemiştir.

MERKEZ-SOL HÜKÜMETLERE GERİ DÖNME MANEVRALARI

Hristiyan demokrat yöneticilerin provokasyonlarına rağmen Berlinguer, azınlık hükümetinin uygulamaya çalıştığı ekonomik politika konusunda şöyle dedi: "Hristiyan demokrat iktidar sisteminin dayandığı kurumlara dokunmaktan

sakınarak ve ülkenin üretim aygıtının ve ekonomik yaşamının yönünün yenilenmesini önleyerek, yalnızca işçi sınıfına yeni fedakarlıklar yüklemeye çalışan girişiminin maskesi mutlaka düşürülecektir."

Berlinguer, hristiyan demokrat yöneticilerinin, merkez-sol hükümetleri döneminin geri dönme yönündeki manevralar üzerinde de şu görüşleri belirtti: "Hristiyan demokrat parti içinde yapılacak istendiği gibi, komünistlerle sosyalistlerin ayrılmasına dayanan hükümet formülüne, örtülü ya da biçim değiştirmiş olarak eski merkez-sol hükümetlere dönüşün olanaklı olduğu inancının yayılması, onarılması olanaksız bir hata olacaktır. Geçtiğimiz günlerde Sosyalist Parti yöneticilerinden Craxi de, bir televizyon görüşmesinde, merkez-sol hükümetler döneminin kesin olarak aşıldığını söyledi. Öyleyse, ülkenin içinde bulunduğu ağır bunalım koşullarının zorladığı gerçek çözümü, yani demokratik dayanışma hükümetini bir an evvel hazırlamak zorunlu olmuştur."

"BİZİ KORKUTAMAYACAKLARINI KAFALARINA KOYSUNLAR"

Bu manevraların İ.K.P.'ni hedef aldığını belirten Berlinguer daha sonra şöyle dedi: "Bu komploların artık açzok açığa çıkan öneleleri nasıl aklı yürütüyorlar? Günümüz İtalya'sında İ.K.P.'nin yeniden kesin olarak muhalefete dönüşünü ne anlama geldiğini düşünmüşler midir? Oyların yüzde 34,4'ünü alan ve işçi sınıfının ağırlıkla temsil edildiği bir partinin hükümetle açık anlaşmazlık içinde bulunmasının ne anlama geldiğini düşünmüşler midir? Belki bizi güç duruma sokmayı umuyorlar. Ya da bizi korkutacaklarını sanıyorlar. Biz İtalyan komünistlerinin böyle bir açık anlaşmazlık durumundan korkmayacağımızı iyice kafalarına koysunlar. Böyle bir durum olasılığını, daha Andreotti hükümetine çekimsiz o verdiklerimizde ciddi olarak öngörüyoruz. Hükümetin bütün eylemlerini izler ve değerlendirebiliriz ve bu olasılığı gözönünde bulunduruyoruz."

"Asıl düşündürücü olan, böyle bir olasılığın sonuçlarından kaçınılmasıdır bir yana, komünistleri muhalefete itelemek için uğraşanlara çocukça hafifliğidir. Biz, komünistlerin muhalefete itilmesini kendimiz için değil, büyük halk kitlelerinin kollarını, ülkemizin ekonomik yaşamını ve üretimi ve toplumsal gerçekliği, İtalya'nın uluslararası ilişkilerde dengeli ve onurlu bir yeri koruması açısından tehlikeli görüyoruz."

TEK ÇÖZÜM - DEMOKRATİK BİRLİK

PARTİLİ İŞÇİ MİLİTANLARIN GÖREVİ

İ.K.P. Genel Sekreteri, İtalya'nın karşısındaki en büyük tehlike olarak görülen enflasyon ve işçi sınıfının buna karşı mücadelesi konularında da özete şöyle dedi: "Enflasyonla mücadele halk kitlelerinin ayakta kalabilmesinin, demokratik kurumları güçlendirmenin ve bağsızlığını korumamın koşulu haline gelmiştir. Bu çok önemli zorunluluk karşısında bazı yutturmacalar tezgahlanıyor. Enflasyonun temel nedeni olarak ücretlerdeki artış gösteriliyor. Oysa gerçek bambaşkadır. Gerek 1950-60 dönemindeki düzensiz gelişme sırasında hesapsız savrulmuş ve sapkınlıklar, gerekse kamu maliyesinin içinde bulunduğu büyük kargaşa ve iflas, enflasyonu hazırlayan temel nedenlerdir."

"Birleşik Sendikalar Konfederasyonu (CGIL-CISL-UIL), tam bir özerklik içinde, enflasyonla mücadelenin temel hedeflerini, yatırımların ve istihdam oranını arttırmaya dayanan bir stratejiyi benimsemiştir. Bu tercih büyük bir demokratik ve ulusal önem taşır. Böylece sendikalar, Partimizin her zaman savunduğu ve değerlendirdiği gibi, toplumumuzda bir değişim ve birlik etkeni olma rollerini bir kez daha kanıtladılar."

"Bu nedenle, komünist emekçilerin, özellikle sendikalarındaki militan işçilerin, Sendikalar Konfederasyonu'nun benimsediği genel stratejiyi inanca ve mücadele azmiyle desteklemeleri, bu stratejiyi pratikte ileriye götürmek için tutarlı bir mücadele vermeleri, sendikal hareketin bu özerklik ve birlik temeli üzerinde güçlenmesine katkıda bulunmaları zorunludur."

- DENKTAŞ ABD'NİN KIBRIS'A MÜDAHALESİNİ GİZLEMeye ÇALIŞIYOR
- ABD VE NATO'NUN RUM YÖNETİMİNDE DEĞİŞİKLİK BEKLEDİĞİ BELLİ OLDU
- PEKİN, KIBRIS SORUNUNUN NATO İÇİNDE ÇÖZÜMLENMESİNİ DESTEKLER

Carter'in özel temsilcisi C. Clifford'un, Kıbrıs sorunundaki Amerikan rolünün etkilerini araştırmak ve bunalımın çözümünün NATO içine sokulması için gerekli kamuoyunu oluşturmaya amacıyla bölgede başlıca gezi değişikliği tepkilerine yol açtı. ABD ve NATO yanlısı çevreler durumdan memnuniyetlerini belli ederken, ABD'nin Kıbrıs'a müdahalesini gizlemeye çalışanlar da harekete geçti. Gerici Denktaş klifi, Kıbrıs'la ilgili son gelişmelerdeki Amerikan rolünün açığa çıkmasından duyduğu tedirginliği dile getirerek, Clifford'un gezisini "zamsansız" olarak nitelendi. ABD'nin Kıbrıs'a müdahalesinin, "Kıbrıs'taki Rum toplumunun dostu" olma görünümü ile sislelenmesinden fazla ileritiminin, kendisinin zor durumda bırakacağı bilen Denktaş yönetimi, böylece dolaylı bir uyarıda bulunuyordu. Clifford'un gezisini, "Carter'in seçim nutuklarında dile getirdiği 'dünyanın jandarması olmayacağı' sözlerinin seçim meydanlarında kaldığını" göstermesi olarak sevinçle yorumlayan Terzinin gazetesi de, Denktaş yönetiminin ve Türkiye Dışişlerinin dilekelerini şöyle tercüman oluyordu: "ABD çok dikkatli olmak, yaklaşmalarını, çözüm empoze eden bir süper büyüğün değil, iyi dostun tavsiyeleri dozajında tutmalıdır." (Tercüman, 17 Şubat 1977)

Ote yandan ABD ve NATO'nun Kıbrıs'a bir çözüm empoze etme girişimlerinin, Kıbrıs Rum yönetimi üzerinde yeni komplolarıyla elele gittiği, Makarios'un bir açıklamayla ortaya çıktı. Atina'da yayınlanan "Elefterotipia" gazetesine verdiği demeçte, "birçok batı Avrupa ülkesi ve Amerika bile adada gerçek bir barışın oluşturulabilmesi yolunda en büyük engel olarak beni görüyorlar" diyen Makarios, "gerektiği takdirde Başkanlık görevinden istifa edeceğini" açıkladı. Emperyalizmin Kıbrıs Rum yönetimi üzerinde yoğunlaşmalarını dile getiren Makarios'un bu sözleri, Makarios'un başlangıtsız dış politikasını destekleyen İlerici Cephe güçlerinin ülke politikasından uzaklaştırılma girişimlerini de ortaya koydu.

"Yeni Çin" haber ajansının geçtiğimiz Çarşamba günü yaptığı bir açıklamaya ise, maocu Pekin yönetiminin, Kıbrıs sorunuyla emperyalizm tarafından bir çözüm empoze edilmesini girişimlerini desteklediğini, gösterdi. Souyetler Birliği'ni, "Denktaş-Makarios görüşmelerinden sonraki gelişmeler karşısında soğuk tavır" takınmakla suçlayan "Hsinhua" ajansı, Kıbrıs sorununun NATO tarafından dile içinde çözülmesi çabalarını yalanlamaya çalıştı. Emperyalizmin Kıbrıs üzerindeki komplolarını gizlemeye çalışan ajans, NATO'nun son girişimlerini, "Ada'da durumu sakinleştirmeye" yönelik girişimler olarak nitelendi. Önceki hafta bir açıklama yapan Souyet TASS ajansı, "Kıbrıs sorununun toplumlararası görüşmelerle çözülmemeye çalışılmasının olumlu olduğunu", ancak "Kıbrıs bunalımının temelinde Adanın bağımsızlığının yattığını" belirtti ve Kıbrıs'la ilgili bir uluslararası konferansın toplanmasını önerisini telaffuz etti.

SOSYALİST DEMOKRASİ GÜÇLENİYOR

Burjuva propagandasının sosyalist toplum konusundaki karalama ve iftira kampanyasının yoğunlaştığı sıralarda, sosyalist ülkelerdeki yönetimi ve demokrasi ilkelerine duyulan ilgi yükseliyor. Sosyalist ülkelerdeki gelişmeler, burjuva propagandasının, sosyalist ülkelerde demokrasinin "sınırlılığı" konusundaki iddiaları çarpıcı biçimde yalanlıyor. İşçi sınıfının ve tüm emekçilerin ekonominin ve toplumun yönetimine doğrudan katılımının olanakları sürekli gelişiyor.

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Politik Büro Üyesi ve Macaristan Sendikaları Genel Sekreteri Sandor Gaspar, fabrika- da doğrudan demokrasi, çalışanların işletmenin yönetimine katılması ve benzeri gibi sorunları, Budapeşte'de yaptığı bir görüşmede derinlemesine ele aldı. Görüşmede, fabrika meclislerinin gücü üzerinde duruldu. Macaristan'da iki yıldır elli işletmede bu yönde sürdürülen deneylerden sonra, bu yıl içinde İşçi Meclisleri işletmelerde karar yetkisine sahip olacaklar. Meclislerin yetki alanına girecek konular arasında ücret artışları, toplumsal hizmetlere, modern teknolojinin kullanılmasına ya da üretim yapısının yeniden düzenlenmesine yönelik yatırımlar sayılabilir.

Sandor Gaspar sözlerine şöyle başladı: "Önce konuya bir giriş yapmak istiyorum. Tüm toplumlarda egemen sınıfların sözcüleri iktidarı halkın çoğunlu-

ğuna ait olduğunu söyler dururlar. Oysa halkın çoğunluğunun bu yargıyı kabul edebileceği tek toplumsal sistem sosyalizmdir. Ancak hiç bir süreç otomatik bir işleride sahip değildir. Halkın sosyalist iktidara geçerken sahip olduğunu hissedebilmesi için bazı girişimlerle bunun sağlanması gerekir. Sosyalist temeller, kendi başlarına her zaman işleri yeterli değildir. Bundan dolayı da sosyalist demokrasiyi daha ileri götürmek için sürekli çalışmak gereklidir."

"Yeni doğrudan-demokrasi kurumlarının getirilmesinin ilk nedeni budur: Emekçilerin sadece çeşitli ekonomik ve toplumsal planların gerçekleştiricileri, basit uygulayıcılar durumunda değildir. Bizde işçi iktidarından söz edilir, yani patron işçi sınıfıdır."

İŞÇİ MECLİSLERİNİN KARAR YETKİSİ

Macaristan Sendikaları Genel Sekreteri İşçi Meclisleri'nin karar yetkisine giren konular ve bu yetkilerin hayata geçirilmesi üzerinde de şunları söyledi: "Önce şu noktayı hatırlamak gerekir. Macaristan'da 1968'de ekonomik reformun başlamasından sonra işletmelerin yararlılığı ulusal ekonominin kilit ögesi, bir bütün olarak ekonomik etkenliğin temel ölçütü oldu. Elde edilen kardan yüzde 40 dolaylarında olan vergiler çıkarıldıktan sonra kalan bölüm, tek tek işletmelerce ücretler, yatırımlar ve toplumsal hizmetler için kullanılmaktadır. Bugüne dek mekanizma şöyle işliyordu: Yönetim bir yararlılık projesi hazırlıyor ve bunu sendikaların onayına sunuyordu. Sendikalar da sorunu işçilere danışıyordu. Ancak son tahlilde karar verme yetkisi yönetime aitti. Sonuç olarak bir temsilci demokrasi ilişkisi söz konusuydu. Şimdi ise, yönetim, hazırladığı projeyi sendika temsilcilerine sunuyor. Temsilciler projeyi çeşitli bölümlerde tartışmaya açıyorlar. Burada görüşmeler derlendikten sonra, gerekirse öneride değişiklikler yapılıyor. Daha sonra emekçilerin tümü genel kurul olarak toplantıya çağrılıyor. Büyük fabrikalarda ise bölüm temsilcileri konseyi toplantısı söz konusudur. Kesin karar işte bu toplantılarda alınıyor."

MSP Politik Büro Üyesi, İşçilerin ücretlerin artışı kararlarının konusundaki da şu açıklamaları yaptı:

"Her yıl, merkezi olarak iş ödenekleri, ücretler için belirli bir artış oranı saptanıyor. Ancak, bu oranın aşılması her fabrikanın yetkisine giren bir konudur. Doğal olarak, planın ötesindeki kota üzerindeki vergiler çok yüksektir. Böylece, inanılmaz kâr hadlerine ulaşıldığı zamanlar dışında, yönetimler tüm kâr ödenek artışlarına ayırmıyorlar. Çünkü, bir dizi toplumsal hizmetin sağlanması da işletmenin görevidir. Bunlar arasında, yemekhaneler, kitaplık, yaşlılar evleri, spor tesisleri, işçi lojmanları sayılabilir. Sonuç olarak merkezi olarak saptanan artış oranı, genel olarak aşılmamaktadır."

"Son zamanlarda tüketim malları fiyatlarındaki bazı değişiklikler geçici sorunlara yol açmıştır. 1 Ocak'tan itibaren iş ödeneklerindeki artış oranını işçiler

saptıyorlar ve hizmetlere ne kadar ayırmak gerektiğini kararlaştırıyorlar. Yatırımlar konusunda durum biraz daha karmaşıktır. Bu alandaki kaynaklar üç kanaldan gelmektedir: Devlet, banka kredileri ve işletme kârları. İşçiler bunlardan yalnızca kârlar üzerinde düzenleme yetkisine sahip olacaklardır. Bu da üretimin modernleştirilmesi ve yapısının yeniden düzenlenmesini denetleme anlamına gelecektir. Bu durumda plan dışı bazı uygulamalar görülebilir. Ancak bu şekilde herşey daha gerçekçi olacaktır."

SORUNLAR KARŞISINDA İŞÇİ SINIFININ GÜCÜ

Gaspar, yeni uygulamanın, işçilerin toplumsal sorunlara karşılık vermesi konusundaki sonuçlarına da değindi:

"Toplumun gelişmesiyle birlikte, gelişimin niteliği ile ilgili bazı sorunlar ortaya çıkar. Bu yüzden yanlışları ortaya çıkarabileceğimize, karar verme hakkına geçiş gereklidir. Bugün, işyerleri ile ilgili bizlere ulaşan birçok sorun da böylece ortadan kalkacaktır."

"Macaristan'da çok kişinin fabrikalara kirlardan geldiğini gözönüne almak artık gerekli değildir. Ülkemizde işgücü yapısında bir değişiklik olmuştur. Bu değişiklik ile birlikte, bundan gelen bazı sorunlar da sona erecektir."

Sendikalar içinde farklı görüşlerin ortaya çıkması olasılığıyla ilgili bir soruyu Sandor Gaspar şöyle cevapladı: "Sosyalist toplumdaki bazı sorunlar doğabilir. Ancak, son iki yılın deneyi işçi sınıfının ne istediğini bildiğini göstermiştir. Deneyimin gerçekleştirildiği elli fabrikada tartışma ortamı gelişmiştir. Bu konuda önemli, belirleyici bazı olaylar yaşanmıştır. Çeşitli sorunlar doğal bir çözüme ulaşmıştır."

Gaspar sözlerini şöyle noktalandı: "İşçiler yönetimleri hazırladığı projelerden önceden haberdar olacaklardır. Yönetimin yıllık üretim planını sunduğu ve işçilerin de söz hakkını taşıdığıkların üretim konferanslarını geçerliliğini koruduğu da unutmamak gerekir."

"Biz bu tercihlerimizin doğru olduğu ve düzenli biçimde işleyeceği inancında- yız."

SEÇİMLER DANİMARKA'DAKİ BUNALIMA ÇÖZÜM GETİRMEDİ

Geçtiğimiz hafta Salı günü Danimarka'da yapılan seçimler, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik ve siyasal bunalıma çözüm getiriçi nitelikte olmadı. Ülkede üç buçuk yılda üçüncü kez yapılan erken seçimler, sosyal demokrat hükümetin "kemerleri sıkma" planının demokratik kanuundan ve emekçi kitlelerden gördüğü sert tepki üzerine kararlaştırılmıştı. Sosyal demokrat partiyi destekleyen reformist sendikalar birliği de, geçen Ağustos ayında sosyal demokratlarla sağ partiler arasındaki anlaşmayla kararlaştırılan ekonomik planı karşı çıkmak zorunda kalmıştı. Aralık ayında ülkedeki petrol sanayi işçileri büyük bir greve gitmişler, inşaat ve metalurji sanayilerinde de uyumsuzluklar yoğunlaşmıştı.

5 milyon kişinin yaşadığı Danimarka'da işsiz sayısı 175 bine, diğer bir deyişle faal nüfusun yüzde 13.5'ine ulaşmış bulunuyor. Ülkenin 1960'tan beri açık veren dış ticaret dengesinde açığı, geçtiğimiz yıl iki katına çıkarak 60 milyar TL.sına yükseldi. Ücret artışının yüzde 6 ile sınırlanması planlanan Danimarka'da ortalama enflasyon oranı yüzde 10'a yükseldi.

Sosyal demokrat Jørgensen hükümeti, erken seçim kararına, çeşitli partiler arasında uzlaşmalar aramak yerine parlamentoda sağlam bir destek elde etmek amacıyla almıştı. Seçimlerde sosyal demokratların sandalye sayısının artmasına rağmen, eski azınlık hükümetinin desteğini oluşturan partilerin sandalye sayısı değişmeden kaldı. Muhalefetteki Liberal partinin sandalyelerinin yarı yarıya azalması ise, tekelci çevrelerin ötedenberi gerçekleştirilmeye çalıştığı sosyal demokrat-liberal işbirliğini olanaksız kıldı. Öte yandan, vergilere karşı olmasıyla tanınan Partinin ikinci büyük parti olmasının, parlamentodaki dengeleri daha da bozacağı belirtiliyor.

Sosyal demokratların "merkezdeki" sağ partilerle işbirliğine dayanacak yeni bir hükümetinin, ülkedeki bunalımın çözümüne yardımcı olması olanaksız. Sağ sosyal demokrat liderlerin, tekelcilerle karşı, başta anti-tekelci bir demokratik birliğin kurulmasını öneren Danimarka Komünist Partisi ve diğer sol güçlerle eylem birliğini reddeden politikası, bunalımın daha da derinleşmesine neden olacak.

KIBRIS ÖRNEĞİNDE DOMINO KURALI

HINDİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ HÜKÜMETİN OLAĞANÜSTÜ YETKİLERİNE SON VERİLMESİNİ İSTEDİ

Hindistan Komünist Partisi'nin Mart ayında yapılacak seçimler için hazırladığı Seçim Bildirgesi açıklandı. HKP'nin Seçim Bildirgesi'ni kamuoyuna açıklamak için bir basın toplantısı düzenleyen parti genel sekreteri Rajeswara Rao, partisinin, Haziran 1975'te ilan edilen olağanüstü duruma birlikte hükümetin verilen yetkileri son verilmesini istediğini bildirdi.

Olağanüstü durumun ilanından bu yana, söz konusu yetkilerin bir bölümü olağan yasalara geçirilmiş, ancak grevleri yasaklamak konusundaki yetkiler henüz yasal bir niteliğe sokulmamıştı. Seçimlere gidilme kararının alınmasında rağmen olağanüstü duruma son verilmesi, Indra Gandhi hükümetinin, grev yasağı konusundaki yetkilerinin vazgeçmek istemesi ile açıklanıyor.

HKP Genel Sekreteri Rajeswara Rao, basına yaptığı açıklamada, hükümeti ve Kongre Partisi'ni, "devlet aygıtını ve kamu kaynaklarını hiç bir resmi konumu olmayan bir kişi lehine kullanmakta" da eleştirdi. Rajeswara'nın bu uyarısı, başbakan Indra Gandhi'nin oğlu Sanjay Gandhi'ye ilgilendiriyor. Sanjay Gandhi, Kongre Partisi içindeki tutucu güçlerin sözcülüğünü ve liderliğini üstlenmiş durumda. Sanjay'ın geçtiğimiz haftalarda Kongre Partisi'nin etkili örgütlerinde durumunu güçlendirmesi, partinin ilerici kanadında ve HKP'ne karşı saldınlarını yoğunlaşmasıyla sonuçlanmıştır.

HKP'nin seçim bildirgesinde, ayrıca, özellikle tekstil, şeker ve süt sanayilerinin, tüm bankaların ve bütün yabancı ilaç işletmelerinin devletleştirilmesinin, ülke ekonomisinin canlanması için zorunlu olduğu belirtildi.

ANTI-KOMÜNİST KAMPANYANIN YOĞUNLAŞTIRILMASI, HELSINKİ BELGESİNİ GEÇERSİZ KILMAYI AMAÇLIYOR

Sosyalist ülkelere karşı burjuva propaganda merkezleri tarafından yönetilen ideolojik saldırı ve iftira kampanyası son aylarda yoğunlaştırıldı. Bu kampanya, her türden sosyalizm düşmanlarının gökleri çıkarılmasına dayanıyor. Kampanyanın bu şekilde yoğunlaştırılması, Helsinki nihai belgesinin uygulanmasını incelemek üzere Haziran ayında Belgrad'da toplanacak uluslararası konferansın baltalanmasını amaçlıyor. Emperyalizm'in soğuk savaş yanısıra saldırgan merkezleri, sosyalist ülkelerdeki sözcü "özgürlükler üzerindeki baskıları" bahane ederek, Helsinki ülkelerinin hayata geçirilmesini engellemeye ve bu ülkelerin uluslararası ilişkilerden çıkarılmasına çalışıyorlar.

Sosyalist ülkeleri hedef alan kampanyanın, aynı zamanda "Avrupa üzerindeki Sovyet istila tehdidi" propagandasının hızlandırılmasıyla ele yürümesi, gerçekte bu kampanyanın, kapitalist ülkelerin silahlanma yarışını sürdüren amaçlarını gizlemeye çalıştığını ortaya koyuyor. Emperyalist burjuvazi, Helsinki konferansında ifadesini bulan politik yuşumamanın askeri alana da yayılmasını engellemeye çalışıyor. Yine aynı soğuk savaş tarafları çevreler, sosyalizmin kapasite ülkelerdeki emekçi kitleler arasında kazandığı prestije gölge düşürerek, kapitalizmin temel çelişkilerini ve zaafını saklamaya çalışıyorlar. Kapitalist ülkelerde bunalmış yükünü emekçi kitlelerin sırtına yüklemek ve temel

demokratik haklar üzerine getirilmek istenen kısıtlamaları örtbas etmek için, sosyalizmin demokratik özünü çarpıtma yolunu deniyorlar.

Geçtiğimiz hafta, ABD'nin yeni başkanı Carter'ın, sosyalizm düşmanı Saharova, "ABD'nin Sovyetler Birliği'nde özgürlüklerin savunulmasına yardımcı olacağını" vaadederek bir mektup gönderdiğinin açıklanması, anti-komünist propagandanın yuşumama sürecini hedef alan niteliğini ortaya koydu. Carter'ın bu girişimi, ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki ilişkilerin gelişmesini sabote etmeye amaçlayan saldırgan çevrelerin tezgahladığı bir provokasyon olarak ortaya çıkıyor. Bu çevreler, ABD ile SSCB arasında, önumüzdeki aylarda nükleer silahların sınırlandırılmasının ikinci aşaması olacak SALT-2 anlaşmasının tamamlanması için önumüzdeki aylarda başlaması gereken görüşmelerin engellenmesine çalışıyorlar. SALT-1 anlaşmasının süresi bu yılın Ekim ayında doluyor. İkinci anlaşmanın bu tarihe kadar tamamlanması gerekiyor. Ekim ayına kadar SALT-2 anlaşmasının tamamlanmaması, emperyalizmin dünyayı yeniden korkunç bir nükleer ırmama macerasına sürüklemeye çalıştığını gösteriyor. Uluslararası yuşumamadan, barış ve demokrasiden, halklar arasında yapıcı birliğin yanı sıra tüm güçler, sosyalist ülkeleri hedef alan iftira kampanyasına karşı çıkıyor.

AVRUPA PARLAMENTOSU SEÇİMLERİNDE YÜZDE 5 OY BARAJI KONMASI TASARLANIYOR

1978 yılında yapılması tasarlanan tek dereceli Avrupa Parlamentosu seçimlerinde, komünistlerin temsil edilmesini engellemek amacıyla, seçime için asgari yüzde 5 oyların konması tasarlanıyor. Federal Almanya'da tartışılmasına başlanan yeni bir yasa tasarısında, bu önlemin gerçekleştirilmesine çalışılıyor.

Alman Komünist Partisi'nin günlük yayın organı *Unsere Zeit* gazetesinde ko-

nuyla ilgili olarak yapılan açıklamada, Avrupa Parlamentosu'nun tek dereceli seçimleri kurulmasının, bu parlamentoya hükümetler üzerinde daha büyük yetkiler vermek amaçlayan bir "demokratik adata" olduğu belirtildi.

Avrupa Parlamentosu seçimlerinde komünist ve işçi partilerinin temsil edilme olanaklarının ortadan kaldırmayı amaçlayan son "yüzde 5 baraj" tasarısı, bu parlamentonun oluşturulmasıyla güdülen anti-demokratik amaçları bir kez daha ortaya çıkardı.

Federal Almanya'da yapılan son yasa seçimlerinden sonra düzenlenen bir kamuoyu yoklaması, partiler arasın-

da eşitliği kollayan bir seçim sisteminin varolması halinde, seçilenlerin yüzde 11'inin bugünkünden daha farklı biçimde oylarını kullanacaklarını belirlemişti.

KÜBA - ABD GÖRÜŞMELERİ OLASILIĞI GÜÇLENİYOR

ABD'nin Küba'ya uygulaması devam ettiği ekonomik ambargonun iki ülke arasındaki ilişkilerde ayakta tuttuğu gerginlik ortamının giderilmesi yönünde bazı girişimlerin başlaması olasılığı güçleniyor. ABD Dışişleri Bakanı Cyrus Vance'in, ABD'nin, "iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi" için tartışmalara başlamaya hazır olduğu yönündeki açıklamasından sonra, Küba Başbakanı F. Castro'nun Amerikan C.B.S. televizyonuna yaptığı bir açıklamada bazı girişimlerin başlaması olasılığı güçleniyor. ABD Dışişleri Bakanı Vance'in, ABD'nin, "iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi" için tartışmalara başlamaya hazır olduğu yönündeki açıklamasından sonra, Küba Başbakanı F. Castro'nun dünya demokratik kamuoyunda büyük ilgi uyandıran açıklamaları, yeni Carter yönetiminin, Küba - ABD ilişkileri üzerindeki görüşlerinin içtenliğinin sınanmasını bugün konusu yapıyor.

Ote yandan Demokrat Parti New York temsilcisi ve uluslararası ilişkilerle ilgili bir ABD Parlamento komisyonunun başkanı olan Jonathan Bingham'ın, Carter'ın göreve başlamasından sonra Havana'ya yaptığı gezi, Küba - ABD ilişkilerindeki gelişmelere duyulan ilgiyi artırdı. Bingham'dan önce ekonomik konularla ilgili 20 kadar ABD yetkilisinin olan bir heyet Küba'ya ziyaret etmiş ve ülkenin ekonomik konulardaki yetkilileriyle görüşmeler yapmıştı. ABD'nin Küba'ya uyguladığı ekonomik ambargo, iki ülke arasındaki ilişkilerde bunalmış başlıca etkeni durumunda.

Amerikan yönetiminde Küba ile ilişkilerin normalleştirilmesi yönündeki eğilimin ortaya çıkması, Küba'nın, Amerikan emperyalizmine karşı, sosyalist sistemin diğer üyeleriyle sıkı dayanışma içinde gösterdiği kararlı ve tutarlı direnç bir yansıması olarak ortaya çıkıyor. Küba'yı yöneticilerin, ABD'nin hegemonya politikasını terketmesi halinde, iki ülke arasındaki ilişkilerin olumlu bir perspektifte geçeceği görüşünde oldukları belirtiliyor.

ABD, ORTADOĞU SORUNUNU CENEVRE KONFERANSININ ÇERÇEVESİNDE KOPARMAYA ÇALIŞIYOR

BM Genel Sekreteri Kurt Waldheim'in Ortadoğu ülkelerine yaptığı geziden sonra ABD Dışişleri Bakanı C.Vance'in bölgedeki temasları, Ortadoğu bunalımının ivedilikle Cenevre Konferansı çerçevesinde ele alınmasının güçleştirildiğini ortaya koydu. K. Waldheim, gezisinden sonra, Konferansın yakın zamanda yeniden toplanmasından umutlu olmadığını açıkladı. Yine aynı açıklamada, kısa dönemde ancak bir "görüşmeler süreci"nin başlatılabileceği belirtildi.

Waldheim'in açıklamaları, Ortadoğu'daki belli başlı başkentlerin, Cenevre Konferansı'nın kısa sürede başlatılmasından yana olmadıklarını açığa çıkardı. İsrail, Mısır ve Suriye yöneticilerinin, Cenevre Konferansı'nın başlatılması için, Carter yönetiminin Ortadoğu politikasının sonuçlarını beklemedikleri ve ABD'nin arabuluculuğuna olanak tanımayacak çalışmaları görüldü. İsrail, Mısır ve Suriye'nin bu tutumunda, FKÖ'nü Ortadoğu sorununun çözümünden uzaklaştırma çabası yatıyor. Bilindiği gibi BM kararları, FKÖ'nün Cenevre Konferansı çalışmalarına eşit olarak katılımını öngörüyor.

Cenevre Konferansı'nın geciktirilmesi çabalarından, Ortadoğu sorunuyla ilgili görüşmelerden Sovyetler Birliği'nin

uzakta tutulması amacı da önemli bir rol oynuyor. Cenevre Konferansı Sovyetler Birliği ve ABD'nin ortak başkanlığında yürütülmüştür.

Ote yandan İsrail'de 17 Mayıs'ta yapılacak yasama meclisi seçimleri de, Haziran ayından önce Ortadoğu'da barışa doğru olumlu adımların atılması olanağını sınırlıyor. Bu arada, İsrail hükümetinin, Şeria nehrinin Batı yakasındaki toprakların üçte birini alıyarak geri kalanını Ürdün'e bırakmayı tasarladığı görülmüyor. Bu formül, iktidardaki İşçi Partisi'nin seçim bildirgesinde açıklanıyor. İsrail yönetiminin, Filistin halkı üzerindeki bu hegemonya planını Kral Hüseyin'le birlikte Cenevre Konferansı'nın başlamasından önce gerçekleştirilmeye çalıştığı, böylece Cenevre Konferansı'nda FKÖ'nün varlığını anlamsız hale getirmeyi tasarladığı belirtiliyor.

Buna benzer bir biçimde, Ortadoğu'daki Filistin halkının, Ürdün ve Suriye arasında kurulacak bir konfederasyona bağlanması yönündeki çalışmaların da ilerlediği gözleniyor. Cenevre Konferansı'nın geciktirilmesi çabalarından, bu planların kolaylaştırılması amacı da önemli bir rol oynuyor.

AMAÇ: YASAL GÖRÜNÜMLÜ JENOSİT

BİLİNÇSİZ ÖFKELİLER VE SEZGİ GÜCÜ

Demirtaş Ceyhun, romanının kapsamını iki doğrultuda sıkıştırıyor. Biri dikey, diğeri ise yatay. Dikey olanı da yatay olanı da çok açık. Dikey olanın bir örneği Profesör Ali İhsan Arta. Profesör Ali İhsan Arta, babasını hastahane-yeye getiren felsefe öğrencisi bir kıza aniden evleniyor. Bir türlü birbirlerine yakın olamıyorlar. Sonra Profesör Arta, karısı Güher'in deyimi ile, "profesör çocuk" (sayfa 337) karısının hoşlanacağını düşündüğü için Türkiye İşçi Partisi'ne giriyor. Yine aniden. Üstelik 12 Mart'tan çok kısa bir zaman önce. Mesut Odman, geçen hafta YÖRÜYÜŞ'te, bu durumu "gerçekliğin zorlanmasınla doruk noktalarından biri" olarak niteledi. Aslında 12 Mart'tan hemen önce, karısının hoşuna gidebilmek için bir profesörün Türkiye İşçi Partisi'ne girdiğini yazmak, gerçekliği zorlayan tek örnek değil. Çünkü 12 Mart'tan hemen önce hiç bir profesör bir "çocukluk" yapıp da Türkiye İşçi Partisi'ne girmedir. 12 Mart yaklaşırken daha önce "çocukluk" yapıp da Türkiye İşçi Partisi'ne girenler birer "gerçekçe" bulup ayrılıyorlardı.

Daha önce, belki genç karısının hoşuna gitmek için değil, fakat çevresinin hoşuna gitmek için Türkiye İşçi Partisi'ne girenler oldu. Profesörü de oldu, profesör olmayana da. Demirtaş Ceyhun'un romanın kapsamını dikey olarak sıkıştırmasını örneklerinden birisi burada. Yatay olarak sıkıştırmasını örnekleri de Zekeriya'da. Zekeriya, 12 Mart öncesinin her hangi bir "sıradan" parti üyesi gibi, "sıradan" bir parti üyesinin bildiği gibi, 12 Mart ile birlikte gelenin faşizm olduğunu biliyor. 12 Mart öncesindeki bir Parti üyesi için gayet normal. Ama aynı Zekeriya, 12 Mart'ta muhtırası radyodan dinleyince "bir anlamda devrimcilerin iktidarı diyebiliriz buna" diyerek seviniyor. Bunu söyleyen Zekeriya ile diğer Zekeriya aynı kişi olamaz. Ayrıca 12 Mart muhtırası okununca ve ilk Erim Hükümeti kurulunca çok sevinen bir çok "devrimci" olduğu da biliniyor. Yıl saymaya pek meraklı bazı kişilerin "elli yıldır nihayet hükümeti iki kişi soktuk" dedikleri de biliniyor. Bu iki kişinin kim oldukları bir türlü ortaya çıkmadı.

Demirtaş Ceyhun, romanın kapsamını yatay olarak da sıkıştırıyor. "Solda" yapılanlardan da yapılmayanlardan da sorumlu tek: Türkiye İşçi Partisi. Romanın temel mantığı böyle. Temel mantık böyle olunca da doğru çizgiyi de yanlış çizgiyi de militan bir Parti üyesi olan Zekeriya'da sürdürebiliyor. Zekeriya hem öğrenci eylemlerine katılıyor, hem de arabacı Osman'ı veya şoför Şefik'i Partiyeye kazanmaya çalışıyor. Solda yapılanlarla yapılmayanların yine tümü Zekeriya'da somutlaşıyor.

Yazar, romanında zaman zaman Güher olarak konuşuyor. Bunu yakında Cumhuriyet Gazetesi'nde çıkan bir yazısında açığa çıkardı. Cumhuriyet Gazetesi'nde Demirtaş Ceyhun imzasıyla çıkan yazıdaki görüşler romanın bir yerinde Güher'in söyledikleriyle aynı. Güher'in bir yerde "Sovyetler Birliği deneyini, bugünkü gibi kolayca suçlamak marifet değil, unuttu. Alınacak çok ders var onda." diyor. (sayfa 262) Demirtaş Ceyhun, bunu ve izleyen cümleleri, Cumhuriyet Gazetesi'ndeki yazısında aynen tekrarladı. Bu yüzden Güher "örgüt dediğin bir silahtır bence" diyor (sayfa 263) Demirtaş Ceyhun'un, romanın kapsamını sıkıştırarak yapılanlarla yapılmayanların tümünün sorumluluğunu Türkiye İşçi Partisi'ne bağlamasını örgüte verdiği bu ağırlıkta aramak gerek.

Roman, konuşmalarla dolu. Zekeriya ile Güher devamlı konuşuyorlar. Zekeriya şunları söylüyor: "Partiyeye mutlaka girmelisiniz. Göreceksiniz, partiye çalışmaya başlayın, kafanızdaki bir takım sorular nasıl aydınlanacaktır bidden." (sayfa 282) Buraya kadar güzel. Konuşma sürüyor: "Partinin size ihtiyacı yok, yanlış anlamayın. Sizin partiye ihtiyacımız var." Burada durmak gerek. Demirtaş Ceyhun'un romanın yapısı burada ortaya çıkıyor. Romanda Parti ile ilişki kurmuş dört kişiden, bir ölüde Zekeriya hariç, üçü "sizin partiye ihtiyacımız var" denilen türden. Roman bunlar üzerine kurulu. Roman,

bir anlamda, bunları eleştirmek için yazılmış. Bunların eleştirisinde de zaman zaman son derece başarılı. İşçi sınıfının siyasal hareketine verecek gücü olmayanlar, devamlı olarak işçi sınıfının siyasal hareketinden güç almak isteyen tipler ön plana çıkıyor.

Demirtaş Ceyhun bunları eleştiriyor fakat kızmıyor. Mesut Odman da yazdı. Yazarın en çok beğendiği kişinin hizmetçi Katibe olduğu anlaşılıyor. Demirtaş Ceyhun bir zamanlar Türkiye İşçi Partisi içinde de yer almış olan "sendika ağalarına" kızlığını saklamıyor: "Nice kamyon sahibi, lokanta, pastahane sahibi, imalathane sahibi, aynı zamanda da sırf bir sendikacının yöneticisi olduklarından emekçi sayılıyorlardı." (sayfa 177) Ama emekçi Katibe'den hep sevgi ile söz ediyor. "Bilinçsiz öfkeli" simgesine Katibe ile ulaşıyor: "Sabunlu ellerini iki yana bırakıvermiş, şaşkın, kalakalmıştı hizmetçi. Böyle aşağılanmasın, küçümsenmesin, bir an için öfkelenir gibi olmuştu ya, daha bilincine varamadan unuttu". (sayfa 102) Bu bilinçsiz öfke kavramı burada kalmıyor. Güher'in ağzından Zekeriya'ya söyleniyor: "Bana kalırsa, istemeden bir mekânın dışına itilmenin bilinçsiz öfkelerini yaşıyorsunuz şu an siz. Gizli gizli." (sayfa 321)

Bir yanda bilinçsiz öfkeli var. Bir yanda da "sezgi" kavramı. Zekeriya şöyle söylüyor: "Biz aydınların eksikliği de bu galiba. Halkı cahil sanırız. Bir şeyden anlamaz, salak, zavallı, hödük sanırız. Ama, onun o yaratıcı sezgisi yok mu?" (sayfa 232) Yazar, sezgi gücüne güvenen de güveninin sınırlarını da sık sık tekrarlıyor. Arabacı Osman Baba'ya TİP'i anlatırken Zekeriya şunları dile getiriyor: "O sezgi gücünü doğruyu eğriyi mutlaka gösterecektir sana. Sezgi gücün yetmezse, unuttu, olaylar bu kez kafana dank dank vura vura doğruyu gösterecektir. Kuşkun olmasın." (sayfa 138) Başka bir yerde de şunlar var: "İnsana has olsa gerek bazı şeyleri kavrayamamak, ama sezmek." (sayfa 130)

Romanın tüm "diyalektiği" burada. Bir yandan eleştirilen bilinçsiz öfkeli. Diğer yandan sosyalist hareketin, işçi sınıfının politik hareketinin gürbüz geleceğine derin bir güven. Yağmur Sıcağı adı da buradan geliyor. 12 Mart'ın faşizmi yağmur öncesi sıcak olarak ele alınıyor. Yağmur, işçi sınıfının siyasal hareketinin bereketli geleceği. Demirtaş Ceyhun, romanın sonlarında Yıldır Ağabey'i konuşturarak bu güven dolu geleceği dile getiriyor. Ancak romanın yapısı içinde bilinçsiz öfkeliyle bu bereketli geleceğin doğmayacağı anlaşılıyor. Zaten bu bilinçsiz öfkeli, "sizin partiye ihtiyacınız var" denilen tipler çoktan, milli demokratik devrim tezi ile birlikte savrulup gitmişler. Bu durumda bereketli yağmurun yağacağıın tek kanıtı olarak "sezgi gücü" kalıyor. Romanın diyalektiği bilinçsiz öfkeli ile "sezgi gücü" arasında kurulu.

Bunun romanın yapısı için gerekli ölçüde güçlü bir diyalektik olduğunu söylemek zor. Romanda örgütün bir silah olduğu vurgulanıyor. Ama sadece vurgulanıyor. Romanın bütünü içine oturmuyor. Bu yüzden de Yıldır Ağabey'in işçi sınıfının siyasal hareketinin geleceğine güvenle bakması rahatlatıcı olmakla birlikte yeterli ölçüde inandırıcı olmuyor. Olmasına da imkan yok. Çünkü sezgi gücü, işçi sınıfının siyasal hareketine damgalarını vurmak isteyen bilinçsiz öfkeli tasfiyesinde, önemli bir yere sahip. Ama kesinlikle yeterli değil. Ne öfkeliğin bilinçlendirilmesinde ne de öfkesiz bilinçsizlerin geride bırakılmasında tek başına sezgi gücüne güven olmaz. Eğer bugüne gelindi ise, bu işçi sınıfının ideolojisi ile donatılmış bir Parti ile oldu. Demirtaş Ceyhun'un romanında bu Parti yazılmıyor. Bu Parti'nin içinden geçtiği ortamın romanı yazılıyor. Bu açıdan da bakıldığında zaman katedilen mesafenin uzunluğu ortaya çıkıyor. Demirtaş Ceyhun'un romanı katedilen bu uzun mesafeyi, çok sıkıştırılmış bir zaman kesitinde zaman zaman oldukça başarılı bir biçimde ortaya koyuyor.

Y.K.

PIYERLOTI CADDESİ
2111 ÇEMBERLİTAŞ
İSTANBUL

*MARKSİST EKONOMİ POLİTİK'TE ÜCRET VE TÜRKİYE'DE ÜCRETLER (A.DORSAY, H.SAIT)

15.TL

*MAYX'İN DÜŞÜNÇESİNİN GELİŞİMİ (V.S. VYGODSKI)

15.TL

ORMAN MÜHENDİSLERİ ODASININ GENEL KURUL TOPLANTISI SİLAHLI SALDIRIYA UĞRADI. SALDIRGANLAR, ODA BİNASINI DA İŞGAL ALTINDA BULUNDURUYORLAR. YÜRÜYÜŞ, GELİŞMELER KONUSUNDA ORMAN MÜHENDİSLERİ ODASI YENİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ İYİĞÜN PULAT'LA AŞAĞIDAKİ GÖRÜŞMEYİ YAPTI:

Orman Mühendisleri Odası'nda, bundan önceki gelişmeleri kısaca özetleyebilir misiniz?

Orman Mühendisleri Odası'nda üç yıldan bu yana yönetimde bulunuyoruz. 3 yıl öncesine kadar, Odanın yönetimi bir çok ellerden geçti. 3 yıl öncesinde başlayarak Türkiye'nin genel gelişine paralel olarak, Orman Mühendisleri arasında da demokratik birikim yeni boyutlara erişti. Hızlı bir demokratlaşma süreci içerisinde girdi iyelerimiz. Ülkenizin yoksul halk kesimleri ile yakın ilişki içinde bulunan orman mühendisleri, emekçilerin sorunları ve uyanışına paralel olarak demokrat, halktan yana tavırını giderek daha açık bir biçimde ortaya koymaya başlamıştır.

Nihayet, 1974 yılında yapılan genel kurulda, bu gelişim sonuçlarını verdi. Devrimci, halktan yana unsurları ağırlıkta olduğu kongre, yönetime gelmesini sağladı. O günden bu yana, kamu personelinin yürüttüğü, ekonomik, demokratik haklar mücadelesinde, bizler de orman mühendisleri olarak yerimizi almaya çalıştık. Teknik elemanlar, mühendisler tarafından yürütülen mücadelenin çizdiği yükselecek grafik, orman mühendislerine de yansdı.

Ancak bu olgu bir yerde karşı tepkileri de beraberinde getirdi. Hızlı uyanış, kamu görevlilerine karşı ekonomik ve siyasal baskıların artmasına da neden oldu. Bazı iyelerimiz, yetkililerin koparıldıkları bazı ödünlere karşılığında, örneğin bir makam, bir konut vb. gibi "mikafatlar" karşılığında, orman mühendisleri içindeki huzul gelişmeyi durdurmayı görev bildirdi. Bu, tüm dünyada gözlenen bir olgu. Küçük burjuva bürokratlar arasında her zaman mevcut yönetimin emrinde, güdümlünde olma eğilimini taşıyarak çıkacaktır.

Bunlara rağmen ileriyi yönelik umutlarımızı artıran gelişmeler ortadadır. Çahağın tüm halkın faşizmin girişimlerini, çevrelerindeki çemberi kırma yolunda gösterdikleri direnç bizim de umudumuzdur. Bu gelişme, orman mühendisleri kesiminde de gericiğin tehir edilmesine yol açmaktadır.

Son genel kurul hazırlıklarınız üzerindeki verileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu genel değerlendirilme içinde genel kurul hazırlıklarına başladık. Özellikle geçtiğimiz ilk dönem biz verdiğimiz deneylerden yararlanmaya çalıştık. Tüm ilerici iyelerimize daha yakından ilişki kurduk.

Biliyoruz ki, genel bir tirmanış içinde bulunan faşizm, tüm ekono-mik, demokratik kitle örgütlerine yönelttiği saldırıları, bu genel kurul dolayısıyla bize de yöneltecektir.

Önemli birimiz, bunları dikkate alarak düşündük. Ancak elde ettiğimiz sınırlı olgular da düşünmek gerek. Faşizmin genel tirmanış çizgisinde ilerisinde özellikle mevcut iktidardan sağladığı olanaklardan yararlanan çevreler karşısında gücümüz bir yerde sınırlı kalmıştı. Bütün bunlara karşılık, genel kurula katılmanızı hayli yükselecek oluydu, genel kurulda görülen bilinç düzeyi, genel olarak ülkemizin özel olarak da iyelerimizle sorunlarına yönelik önerilerini geliştirilmesine, memnuniyet vericidir.

Daha önce, yeni seçilecek yönetimin tabandaki çeşitli eğilimleri temsil edebilmesi, yeni yönetimin en demokratik bir biçimde oluşmasını sağlayabilmek için bir ön kurul topladık. Bu ön kurulda, şu anda yönetimde bulunan ekip, genel kurula katılma hakkını kazandı. Aynı şekilde bu kurulda, genel kurul görevlisi arkadaşlarımız da belirleştik. Gereken kongreye katılımın yükseleceğini düşünürken, gerek tartışılacakla başkanılık divanına yardımcı olmasını aç-

sınan seçmiştik bu görevlileri.

Genel kurula katılımın düzenini sağlayabilmek için bir de delegasyon listesi düzenlemiştik. Bu delegasyon listesi kartlara koyduk. Kimliğini gösteren delegeler, delegeler kartlarına sahip olacaktı. Genel kurula katılımı böyle denetleyecektik.

Genel kurulunuza saldırı nasıl başladı?

Genel kuruldan bir gün önce, genel kurul salonuna saldırı düzenlendiği yolunda ihbarlar aldık. Gelişmeler de bunu gösteriyordu. Salonun güvenliğinin sağlanabilmesi için, ön kurul tarafından saptanmış görevli arkadaşların bir bölümünü, geceyi salonda geçirmeleri önerisi geldi. Bu, yerine getirildi.

Ancak 12 Şubat sabahı erken saatlerde, tanımadığımız ve çoğunluğu orman mühendisi olmayan kişilerin saldırı cesuresinde dolaştıkları görüldü. Bunlar, çevrede sloganlar atıyorlardı. Salonun bir saldırı ya da işgale uğrayacağı izlenimleri gerçeklik kazanıyordu.

Sabah saat 8'de saldırı gerçekleşti. 20 - 30 kişilik bir silahlı grup, aralardan ikinci başkanın da bulunduğu görevli arkadaşları tehdit ederek genel kurul salonuna girişim yaptılar. İçerideki mühendis arkadaşlar da görüşlerine silah dayanarak, salondan dışarı çıkarıyorlardı.

Ondan gelen silahlı bu ekip, daha sonra gelen 80 - 90 kişilik bir başka grupla takviye ediliyor. Artık genel kurul salonu ile birlikte tüm bina, silahlı saldırıların hedefi haline geliyor. İşgalin yanı sıra tahribata da girişiliyor. Makina mühendislerine ait olan binada, oda başkanının, sekreterine odasına giriliyor. Bir bölümü resmi evrak parçalarını, telefonları, sandalyeleri, kapıları kırıyor. Tekstil ve hesap makineleri çalıyor. Yağma ve tahribat böyle sürüyor.

Karşı tedbirler olarak hangi girişimlerde bulundunuz?

Bunların haberi bize geldiğinde ne yapabileceğimizi düşündük. İlk kez dileğe ile savcılığa başvurduk. Savaşlık olayı, "öneriler" diye dilekeçiyi Emniyet Müdürlüğüne gönderdi.

Olay arkadaşlarımızın çoğunluğu, o laye yerine geldiğinde, polislerin de geldiği görüldü. Aralarında orman mühendisleri olan bir kısmında da bulunmasına rağmen, kapıları tutup giriş kontrol edenler büyük bölümünün orman mü-

"FAŞİST İŞGAL KIRILACAK"

Bundan sonra ne gibi karşı tedbirler aldınız?

Gece durumu değerlendirerek, genel kurulun, salon boşaltılacağı kadar ertelenmesi kararını verdik. Yönetim Kurulu olarak bu kararı verdik. Ertesi gün toplantı salonu, faşist işgal altında değildi. Genel kurul böylece toplandı. Yapılan genel kurul sonucunda, bugünkü yönetim kurulu işbaşına getirildi.

Bunlara karşılık, faşistlerin yasa dışı işgali şu anda odamızda sürmektedir. Biz genel kurul sonuçlarını ve görev bölümümüzü ilgili yerlere bildirdik. Bütün demokratik kuruluşlara ve partilere durumu anlattık; idari makamlara da. Oda üzerindeki fiili işgalin bir an önce kaldırılmasını istedik. Şu ana kadar telgraflarımız alınmış olduğu dışında hiç bir yanıt gelmedi.

Son olarak, İçişleri Bakanlığının bu toplantıda bulunan bazı emniyet görevlilerine görevden aldığını dair haberler aldık. Bunun da hangi ölçüde doğru olduğunu bilemiyoruz.

Türkiye'de idarenin bugünkü durumunu biliyoruz. Bu niteliklerinden dolayı çok şey beklemiyoruz. Ancak Türkiye'de yağrının bulunduğu ve işlediğini biliyoruz. Onun için yağrın organlarına başvurduk. İdari yağrıya ilk olarak sorun götürdük. Yasal olmayan bir kurulun davranışlarını ve uygulamalarını odamız bağlamayacağı açıktır. Üye aidiyetinin ödenmesinden, üye kaydına kadar, karşıda yasal olmayan bir kurul vardır. Buradan doğacak sorunlar öncelikle idari yağrıyı ilgilendireceği için, sorunu öncelikle idari yağrın organlarına götürmüş bulunuyoruz. Danıştay'da durum görüşülecek.

Daha sonra adli yağrı var. Binamız, demirbaşımız, resmi evraklarımız, paramız kimliği bilimeyen kişilerin, yasal olarak yönetici olmayan kişilerin elinde. Başvurumuza rağmen, idarenin bu konuda etkin müdahalelerde bulunacağını sanmıyoruz. Onun için, işgalin kaldırılması için adli yağrı yollarına başvuracağız.

Şu anda kısa dönemli hedefimiz, odamızın faşist işgalden kurtarmak, söyledik gibi. Bu başarıldıktan sonra, özelede iyelerimizin ekonomik ve demokratik haklarına, genel olarak ülkemizdeki ekonomik demokratik mücadelesine ilişkin çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

hendisi olmadığı görülüyordu.

Polise yaptığımız bütün başvurular cevapsız kaldı. Yetkililerine başvurarak, genel kurul için salonun bizler tarafından tutulduğunu, ancak silahlı bir grup tarafından işgal edildiğini, toplantının yapılabilmesi için salonun ve binanın bu kişilerden arındırılması gerektiğini söyledik. Aldığımız cevap "bizim yapabileceğimiz bir şey yok" oluyordu.

Yetkililerden birine can güvenliğimizin sağlanması ve içeriye bu görevlilerle girebilmemiz için başvurduk. Telisizle üstleri ile yaptıkları görüşmeler sonucunda "bizleri salona alamayacaklarını" bildirdiler. İsimlerini sorunduğumuzda, isimlerini bile vermiyorlardı. Savcılığa yaptığımız bütün başvurular yanıtız kaldı. Emniyet üye, baştan sonra, bizlerin içeriye girememiz için bir oyalama taktiği içinde görüldü.

Saldırı, genel kurul salonu dışında başka yerleri de kapsadı mı?

Necatibey caddesinde bulunan oda binamız da bir sorundu. Genel kurul salonunu silahla işgal edenler, herhalde oda binasını işgal de birşeyler düşüncüsü olacaktı. Onlem alınabilmesi için, İçişleri Bakanlığımıza yıldırdım telgraf çekti.

Bu arada, kimoldukları bilinmeyenler, kendi aralarında bir seçim de yapmışlar. Bir kurulu seçmişler. Bu kurul, başvurumuza rağmen İçişleri Bakanlığının hiç bir tedbir almaması yüzünden, genel kuruldan sonra oda binamız da işgal etti. Oda binamız halen bu kişilerin işgal altındadır. Binayı bir saldırı merkezi olarak kullanıyorlar. Bu arada işgalcilerin toplantısına ilişkin bir olay cereyan ediyor. İçerideki arkadaşlarımız demokratik nitelikli bazı kişiler de var. Bizim yönetmeliğimizde göre, genel kurulları o dönem yönetim kurulu başkanı ya da yardımcısı başlatır. Ancak içeride yönetim kurulu yok. Yönetim kurulu ile ilgili hiç kimsenin bu konuda bir şey söylemediği. Onun için, işgalin kaldırılması için adli yağrı yollarına başvuracağız.

Şu anda kısa dönemli hedefimiz, odamızın faşist işgalden kurtarmak, söyledik gibi. Bu başarıldıktan sonra, özelede iyelerimizin ekonomik ve demokratik haklarına, genel olarak ülkemizdeki ekonomik demokratik mücadelesine ilişkin çalışmalarımızı sürdüreceğiz.